

Приложение 2

АНАЛИТИЧНА СПРАВКА

по отчета за 2015 г. на Областна администрация Благоевград

Позицията на младите хора на пазара на труда е специфична, тъй като в повечето случаи те нямат трудов опит по придобитата специалност. Ключов момент при създаването на възможности за младите хора да намерят своето място в обществото, да постигнат икономическа независимост и да се развият, е намирането на подходящо работно място. Обществото следва да предлага възможности за реализация на пазара на труда на младите хора, за предотвратяване на продължителната безработица. По данни на Националния статистически институт, коефициентът на младежката безработица (15 – 29 г.) намалява през последните няколко години. Същевременно коефициентът на заетостта за същата група нараства.

БЕЗРАБОТНИТЕ МЛАДЕЖИ ДО - 24 години през 2015 година

/% и пункт/

Област:	2015г.	2014г.	Изменение /+ или -/
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Благоевградска	6.5 %	7,6%	-1.1
за Региона	6.7%	7,8%	-1.1

През 2015 година средногодишният брой на безработните младежи до 24 години регистрирани в бюрата по труда от областта е 1 354 лица и в сравнение със същия период на предходната 2014 година се отчита спад с 370 лица /21,4%/.

Наблюдава се тенденция към намаляване на броя регистрирани в бюрата по труда младежи като относителният дял спрямо всички регистрирани безработни лица е /6,7%/ и спрямо отчетния период на 2014г. е намалял с /0,9 пункта/.

⇒ Младежи до 29 годишна възраст

През анализирания период на 2015 година средногодишният брой на безработните младежи до 29 години, регистрирани в бюрата по труда е 3 410, от тях 1 354 са младежите до 24 годишна възраст. В сравнение със същия период на предходната година младежите до двадесет и девет годишна възраст са намалели с 686 лица /16,7%/. Преобладаващата част от безработните младежи са без квалификация и с основно и по-ниско образование.

През анализираният период януари - декември на 2015 година усилията на бюрата по труда от областта бяха насочени към намаляване на младежката безработица, чрез прилагане на насърчителни мерки за устройването им на работа и за по-добрата им реализация на пазара на труда. Проект "Шанс за работа - 2015", Програмата "Старт в кариерата", схема „Младежка заетост” по ОП "РЧР" и включването им в заетост посредством Националния план за изпълнението на Европейската гаранция за младежта и Националния план за действие по заетостта 2015 са една добра алтернатива за стартова реализация на младите хора. Лицата от тази рискована група на пазара на труда трудно се реализират на пазара на труда, поради липса на стаж, професионални умения и опит и липса на трудови навици.

БЕЗРАБОТНИТЕ МЛАДЕЖИ ДО - 29 години през 2015 година

/% и пункт/

Области:	2015г.	2014г.	Изменение /+ или -/
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Благоевградска	16,3%	18,0%	-1,7
за Региона	16,6%	18,2%	-1,6

НП „СТАРТ НА КАРИЕРАТА”

Основната цел на програмата е да бъдат осигурени възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили средно или висше образование, с цел улесняване на прехода между образование и заетост.

За област Благоевград през 2015г. са включени 53 младежи до 29 годишна възраст.

Насърчаване на работодателите да наемат на работа безработните лица до 29-годишна възраст - (чл. 36, ал.1 от ЗНЗ)

Основна цел - Осигуряване на заетост на безработни младежи за срок от 12 месеца.

За област Благоевград през 2015г. са включени 62 младежи до 29 годишна възраст.

Насърчаване на работодателите да наемат на работа безработните лица до 29-годишна възраст с трайни увреждания , военни инвалиди, както и младежи от

**социални заведения, завършили образованието си
(чл. 36, ал.2 от ЗНЗ)**

Основна цел - Осигуряване на заетост на безработни младежи за срок от 12 месеца.

За област Благоевград през 2015г. е включен 1 младеж от социален дом до 29 годишна възраст.

Насърчаване на работодателите да наемат на работа на непълно работно време продължително безработни лица до 29-годишна възраст . (чл. 36а от ЗНЗ)

Основна цел - Осигуряване на заетост на безработни младежи за срок от 6 месеца.

За област Благоевград през 2015г. са включени 3 младежи до 29 годишна възраст.

Насърчаване на работодателите да наемат на работа безработни лица до 29-годишна възраст, завършили средно или висше образование и без трудов стаж . (чл. 36 б от ЗНЗ)

Основна цел - Осигуряване на заетост на безработни младежи за срок от 6 месеца.

За област Благоевград през 2015г. са включени 4 младежи до 29 годишна възраст.

Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за стажуване за безработни лица до 29-годишна възраст (чл. 41 от ЗНЗ)

Основна цел - Осигуряване на заетост за стажуване безработни младежи за срок от 6 месеца.

За област Благоевград през 2015г. са включени 2 младежи до 29 годишна възраст.

Насърчаване на работодателите да наемат на работа безработни лица до 29-годишна възраст с основно или по-ниско образование и без квалификация за чиракуване (чл. 41а от ЗНЗ)

Основна цел - Осигуряване на заетост и обучение на конкретно работно място на безработни младежи с основно или по-ниско образование и без квалификация за чиракуване за срок до 6 месеца.

За област Благоевград през 2015г. са включени 3 младежи до 29 годишна възраст.

Проект «Професионално обучение за всички –шанс за успешен преход към заетост».

Основна цел – Повишаване на пригодността за заетост на безработни лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда с цел професионална

реализация в реалната икономика и по този начин осигуряване на по-устойчиво развитие на икономиката и намаляване на живеещите в бедност.

За област Благоевград през 2015г. са включени 46 младежи до 29 годишна възраст.

Проект «Посоки» НПДЗ 2015 г.

Основна цел – Повишаване на пригодността за заетост и подобряване на възможностите за професионално и трудово развитие; повишаване на качеството на работна сила чрез придобиване на нови и/или подобряване на съществуващите знания, умения и компетентности за постигане на съответствие между професионалните качества и квалификации на безработни лица и търсенето на пазар на труда; подкрепа за работодатели при наемане и осигуряване на заетост за безработни лица от приоритетните групи от активната политика през 2015 г.

За област Благоевград през 2015г. са включени 25 младежи до 29 годишна възраст.

„Шанс за работа 2015г.”

Основна цел - Осигуряване на обучение с последваща заетост на безработни младежи до 29 –годишна възраст.

За област Благоевград през 2015г. са включени 30 младежи до 29 годишна възраст.

Схема «Подкрепа за заетост» по Оперативна програма «Развитие на човешките ресурси»

Основна цел – Насърчаване на работодателите да осигурят заетост преимуществено на лица от уязвимите групи на пазара на труда. Осигурявайки стимули за бизнеса под формата на субсидия за възнаграждения ще си инвестира и в знания и умения на наетите безработни, като им бъде осигурено обучение по ключови компетентности, необходими за адаптиране към условията на новата работа-

За област Благоевград през 2015г. са включени 234 младежи до 29 годишна възраст.

Схема «Младежка заетост» по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020

Основна цел е «Предоставяне възможност на младежи до 29-годишна възраст, включително за стажуване/обучение по време на работа при работодател. Повишаване конкурентоспособността на младежите чрез осигуряване на стажуване или обучение, което ще улесни прехода от образование към заетост, а и едновременно с това ще доведе до натрупване на ценен професионален опит, необходим за заемане на свободни работни места, заявени от работодатели.

За област Благоевград през 2015г. са включени 385 младежи до 29 годишна възраст.

Разглежданите индикатори в Националната стратегия за младежта (2010-2020) са както следва:

Приоритет I. Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

1. Млади хора, отпадащи от училище;
2. Младежи, завършващи висше образование;
3. Заетост при младите хора;
4. Безработица сред младите хора;
5. Самонаемане и предприемачество;
6. Професионално ориентиране и реализация.

Приоритет II. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги

7. Разширяване на обхвата и повишаване на качеството и достъпността на услугите в подкрепа на развитието на младите хора.

В изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта бюрата по труда на територията на областта организират:

- Професионално ориентиране на всеки регистриран безработен младеж;
- Мотивационно обучение;
- Обучение за придобиване на професионална квалификация и/или ключови компетентности, търсени на пазара на труда;
- Предоставяне Осигуряване на стажуване на работното място на младежи с образование и квалификация;
- Осигуряване на чиракуване на младежи с ниско равнище на образование и без квалификация.

Европейската гаранция за младежта

В изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта Дирекция „Регионална служба по заетостта“ – Благоевград е постигнала следните резултати през периода януари - декември 2015 година за област Благоевград :

включените младежи до 29 годишна възраст на територията на област-Благоевград са както следва :

<i>целева група</i>	<i>Средногодишен брой регистрирани младежи към 31.12.2015г.</i>	<i>Постъпили на ПП</i>	<i>Постъпили на работа по програми</i>	<i>Постъпили на работа по мерки</i>	<i>Постъпили на работа по схеми на ОП „РЧР”</i>
младежи до 24 години	1 354	949	66	13	64

младежи от 25 до 29 години	2 056	1 523	75	7	63
Общо	3 410	2 472	141	20	127

Ателие за търсене на работа

Психологическите услуги са насочени най-вече към клиенти на ДБТ от групите в неравностойно положение на пазара на труда – с цел стимулиране на тяхната самоувереност и активно поведение на пазара на труда, планиране на кариерата, развитието им и повишаване на тяхната квалификация и мотивация за работа. Екипите активно провеждат мотивационни обучения, професионално ориентиране и консултиране на клиентите на бюрата по труда. Поддържат контакт с „Обединението на хора с увреждания” за насочването на лица с увреждания по програми и мерки за заетост и обучение. Участват в срещи и мероприятия, във връзка с предстоящата трудова реализация на децата от домовете лишени от родителски грижи. Работят в екип, съвместно с трудов посредник, за ресоциализация на освободените лица от местата за лишаване от свобода.

През 2015 г. в Ателиетата за търсене на работа са включени 2 089 младежи. С включването им в ателиетата се цели лицата да се запознаят с услугите, които предлагат бюрата по труда, да бъдат консултирани за правилното изготвяне на техният кариерен план, също така да бъдат подготвени за доброто им представяне при среща с бъдещ работодател както и подготвяне на необходими документи за кандидатстване на работа.

Приоритет III.

8. Млади хора, практикуващи спортни дейности;
9. Ниво на информираност и придобити умения и знания за здравословен начин на живот.

Приоритет IV. Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

10. Целенасочени мерки за социално подпомагане и социално включване на младите хора на възраст от 18 до 25 години;
11. Социални услуги в общността (включително от типа подкрепа, придружаване, менторство), подходящи за млади хора на възраст от 18 до 25 години в риск;

12. Развитие на социалните услуги за млади хора в специализираните институции, насочени към подготовка за извеждането и интегрирането им в общността.

Приоритет V. Развитие на младежко доброволчество

13. Българските младежи, участващи в международното младежко доброволчество;
14. Увеличаване броя на доброволците в България.

Приоритет V. Повишаване на гражданската активност

15. Участие на младите хора при решаване на младежките проблеми;
16. Избирателна активност на младите хора в национални, местни и европейски избори.

Приоритет VII. Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони

17. Професионална и социална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони.

Приоритет VIII. Развитие на межкултурния и международния диалог

18. Активност и участие на младите хора в международните образователни програми;
19. Активност на младите хора по програма "Младежта в действие".

Приоритет IX. Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността

20. Правонарушения, извършени от млади хора;
21. Пътнотранспортни произшествия с участие на млади хора.

Община Банско

Приоритет I. Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

1. Млади хора, отпадащи от училище.

Проблемът на отпадането на ученици, подлежащи на задължително обучение има социално, икономическо, етнокултурно и образователно измерение.

Община Банско провежда действия, мерки и политики по превенция и ограничаване на отпадането от училище.

Всички отпаднали ученици са описани в задължителната учебна документация на съответните учебни заведения на територията на общината. Данни за тях се съхраняват и в документацията на отдел „Образование, младежки дейности и спорт” към общинската администрация.

През 2014/2015 учебна година са *отпаднали 5 ученика* от СОУ „Неофит Рилски”, гр.Банско.

Отпадналите ученици от образователната система имат следните характеристики:

- според възрастта - след навършване на 11 години.
- според достигнатия клас - най-много ученици отпадат в 5, 6 и 8 клас.
- според принадлежността към определен етнос – главно роми.

В риск от отпадане, поради натрупан голям брой неизвинени отсъствия, са:

- 6 ученика от 5, 6 и 8 клас на СОУ „Неофит Рилски”.

Едновременното действие на икономически, образователни и етнокултурни фактори, които са рискови за отпадане на ученици, оказва най-силно влияние и се проявява най-вече в ромските квартали. Икономическите причини за напускане на училище (ниски доходи, нисък жизнен стандарт, лоши битови условия, безработица и др.), влиянието на семейството и средата (отглеждане на деца в непълни семейства, ниско образователно равнище на родителите, нехайно и безотговорно родителство и др.) и образователните фактори (ниска степен на училищна готовност, трудности при усвояване на учебния материал, нередовно посещаване на училище) си взаимодействат и поставят децата в риск от отпадане от училище.

За средношколците основните причини са бедността, занижения родителски контрол и липсата на мотивация за учене.

Предвид сложността на явлението „отпадащи ученици от училище” и комплексното действие на причините, които го пораждат, е необходимо тясно сътрудничество между отговорните фактори на местно равнище за успешното и трайно преодоляване на този проблем.

2. Младежи, завършващи висше образование

Няма информация.

3. Заетост и безработица при младите хора

По данни на Дирекция “Бюро по труда” – гр.Разлог, през 2015 г. общият брой на регистрираните безработни лица, жители на община Банско е **549** /при 1087 през 2014г. и 675 през 2013г./

Младите регистрирани лица от 18 до 29 вкл. са **74** / при 240 през 2014г. и 118 през 2013г./ От тях:

- 9 са с висше образование,
- 45 със средно,
- 13 с основно ,
- 7 с начално и по-ниско,
- 0 са се самоопределили като **роми**.

Младежите, които са получили консултиране за намиране на работа са **549**.

Нито един младеж не е повишил своето образование и професионална квалификация чрез посредничеството на дирекция „Бюро по труда”, гр.Разлог през 2015 година.

Бюрото по труда е осигурило заетост на **62 младежи** по национални и европейски програми през 2015г.:

При кандидатстване по програми и проекти за заетостта, приоритет на общината е целевата група на младежи до 29 години.

По национални и общински програми през 2015г. от община Банско е осигурена заетост на **5 броя млади хора**:

- по НП „Старт на кариерата” - на 3-ма ,
- по Общински проект „Екология и чистота” - на 2-ма младежи.

Ниското образователно и квалификационно равнище на търсещите работа, ниската мобилност в условията на сегментиран пазар на труда, наред с това несъответствието в предлагането и търсенето на труд по отношение на професионално-квалификационната структура на работната сила, недостатъчната практическа подготовка по определената професия, слабата чуждоезикова и компютърна компетентност на завършилите младежи, затруднява тяхната реализация.

От съществена важност е да се усъвършенства системата на професионално образование в страната на всички нива, с цел подобряване на нейното качество, конкурентноспособност и реална приложимост по отношение на цялостната социална, професионална и личностна реализация на младите хора.

4. Самонаемане и предприемачество

През 2015 година млади хора на възраст до 25 години не са проявили инициатива за развитие на собствен бизнес и самонаемане. Най-главната причина е липсата на опит и финансови средства на младежите, както и икономическата криза в страната.

5. Професионално ориентиране и реализация

В община Банско професионалното ориентиране на подрастващите се извършва в детските градини и училищата от общинската образователна система. Не е създаден общински център за информиране, подпомагане и консултиране на учениците и младите хора по проблемите на тяхното професионално ориентиране и социална реализация.

Професионалното ориентиране, обучение и образование се осъществява главно в средните професионални гимназии – Професионална гимназия по електроника и енергетика, Професионална лесотехническа гимназия ”Никола Вапцаров”, Професионална гимназия по селско стопанство и туризъм ”Алеко Константинов”. Ученическите практики се провеждат в частни предприятия и в Държавно горско стопанство-гр.Добринище за учениците от ПЛТГ.

За учебната 2014-2015 година са реализирани професионални практики със **116 ученика**. От ПГЕЕ 38 ученика са провели учебните си практики по проект „Ученически практики” в следните фирми:

- „ГИМАС”ООД, гр.Банско - 22 ученика от специалността „Компютърна техника и технологии”

- ЗАД „Армеец”, ДЗИ, ЗД „Дженерали”, счетоводна къща Весела Панчева – 16 ученика от специалността „Банково дело”.

От ПЛТГ „Никола Вапцаров” 19 ученика са провели своите практики в Държавно горско стопанство- Добринище.

От ПГССТ „Ал.Константинов” 59 ученика са провели практики в х-л „Гардения”, „Стражите”, „Орфей” и НП”Пирин”.

Приоритет II. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги

Един от приоритетите в политиката на Община Банско днес е повишаване качеството и достъпът на населението до информационни услуги. Информацията достига до хората чрез електронни и печатни медии, кметствата, читалищата, учебните заведения, обществените библиотеки, музеите, информационните и духовни центрове и др.. Обществените библиотеки в община Банско са оборудвани с компютри и осигуряват широк достъп до интернет и до различни онлайн информационни услуги.

Това е в помощ на младите хора в общината, особено на тези, които живеят в селата Места и Филипово.

От 2013г. в община Банско функционира **електронна система „Акстър кметства”** за онлайн административно обслужване на населението, към която са включени всички кметства и кметски наместничества от общината. Служителите на отделните кметства от общината, работят с общинската деловодна система, въпреки отдалечеността на работните им места. Така се улесни достъпът на гражданите до информация и административни услуги.

Въведени са **80 вида електронни услуги**, достъпни на страницата на общината, което дава възможност на потребителите да подават своите заявления не само на гише, а и по електронен път. Създадена е разширена деловодна справка-информационна услуга, достъпна на общинската електронна страница, която показва всяка стъпка при изпълнението на подадените заявления. Работата на общинските служители е напълно прозрачна и предсказуема.

Въведена е услуга за онлайн проверка и заплащане на данъчни задължения.

Внедрена е Географска информационна система ГИС-уеб база данни с процедура за обслужване на дейности, свързани с устройство на територията и предоставяне на услуги на външни потребители.

На площад „Никола Вапцаров” е монтирана светодиодна табела, представляваща динамична среда за визуална комуникация на разположение на жителите и гостите на гр. Банско. Тя предоставя визуална информация за предстоящи събития в общественно-културния живот на общината.

Приоритет III. Спорт и здравословен начин на живот.

1. Млади хора, практикуващи спортни дейности.

На територията на Община Банско има сформирани **7 спортни клуба** по различните видове спорт:

- „Ски клуб-Банско” предлага три направления на зимните спортове-алпийски дисциплини, ски-бягане и биатлон.

- Таекуон до клуб „Хоук”-Банско,
- Спортен клуб „Кик бокс-Банско”,
- Спортен клуб по Бадминтон,
- Футболен клуб-Банско,
- Спортен клуб „Армспорт-Банско”,
- Сдружение ”Тенис клуб Еделвайс”.

Младите хора в града и общината имат възможност да спортуват активно, според личните им предпочитания. Общината разполага с модерни и оборудвани зали, съоръжения, спортни площадки и треньори. Зимните спортове и планинският туризъм в община Банско са с многогодишни традиции. Около 570 деца и младежи спортуват активно в различни спортни форми – спортни клубове, секции, школи. От тях 450 са в Ски-клуб Банско, а **153 са активни, картотекирани състезатели**. Чрез различните спортни занимания младите хора развиват ценни физически и психически качества, осъществява се превенция на заболявания, както и превенция на агресията, противообществените прояви и престъпността.

На 25 август 2015г. гр. Банско стана домакин на най-големия *шампионат по ориентиране* за юноши, младежи, девойки, мъже и жени в югоизточна Европа, както и на традиционната надпревара за „*Купа Банско*”. Участие взеха 700 състезатели от 16 държави.

Всяко от спортните събития на територията на община Банско протича с активното участие на ученици и младежи. За голяма част от младите хора спортът се е превърнал в потребност и в начин на живот.

2. Ниво на информираност и придобити умения и знания за здравословен начин на живот:

Община Банско реализира редица дейности по посока превенция здравето на подрастващите.

С цел превенция на рисковите фактори на жизнената среда и повишаване нивото на информираност и придобиване на знания и умения за здравословен начин на живот сред младите хора в община Банско ежегодно се провеждат дейности по:

1. **Профилактика на наркоманиите** под ръководството на специалисти от Общински съвет по наркотични вещества- гр. Благоевград:

- лекции на тема „Зависимости – наркотици” за ученици от 5 до 12 клас.
- ежемесечни извънкласни занимания по клубове към училищата по проблемите на наркоманиите. В клубовете към НУ „Св.П.Хилендарски”, СОУ”Неофит Рилски”-гр.Банско, ОУ „Св.Кл.Охридски”-гр.Добринище, ОУ „Св.св.Кирил и Методий”-с.Места, ПЕЕГ работят общо 100 деца.

- проведени са 3 общи родителски срещи по училища за 2015 г.

2. **Превенция и борба с диабета.**

Продължава кампанията по осигуряване на глюкомери-уреди за измерване на кръвната захар, тестови ленти и информационни материали в училищата и детските градини, провеждана по инициатива на Ротъри клуб Банско-Разлог.

3. **Превенция и контрол на ХИВ/СПИН.**

Приоритет IV. Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

В община Банско функционират следните заведения за социални услуги, подходящи за деца и младежи от 18 до 25 годишна възраст :

- Дневен център за деца с увреждания «Здравец»,
- 4 защитени жилища за лица с лека умствена изостаналост след 18 години,
- Наблюдавано жилище за младежи - с капацитет 8 места ,
- Социално предприятие за производство на хартиени пликосе – 6 бр. младежи.

- Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи.

Социалната услуга „**Наблюдавано жилище**” подпомага младежи, напускащи различни видове специализирани институции и социални услуги от резидентен тип, за социализирането им в общността. Капацитетът е осем места, в момента са настанени 8 лица. Потребителите, които са навършили 18 години, се регистрират в Бюро по труда, където се включват в различни програми, за да придобият умения за самостоятелно търсене на работа, подготовка за кандидатстване за работа. Организиран се срещи с работодатели, като им се посредничат при започване на работа. Редовно се осигурява сезонна заетост на младежите, както и участие в благотворителни инициативи и временни базари. Освен това се обучават да търсят самостоятелно жилище, да се договарят, да формират бюджет.

Центърът за социална рехабилитация и интеграция осигурява подкрепа на деца и младежи в неравностойно социално положение, чрез предоставяне на възпитателни, психологически и социални услуги, обезпечавачи техните възможности за справяне с трудностите, свързани както с интеграцията им към общността, така и с успешната им професионална и личностна реализация.

Тази година на 3.12.2015 за втори път в община Банско се проведе тържество, посветено на международния ден на хората с увреждания. Младежите от общинските заведения за социални услуги представиха на публиката свои поетични творби и музикални изпълнения.

Тенденцията е по посока все по-често включване на децата и младежите от общинските социални заведения в публични обществено-културни мероприятия, с цел постигане на по-добра социална интеграция.

Приоритет V. Развитие на младежко доброволчество

Доброволството дава множество възможности на младите хора да изразят своя порив към хуманност и грижа за другите, както и да се утвърдят общочовешките ценности сред младото поколение.

По въпросите на доброволството на територията на Община Банско работят активно следните организации:

- училищата,
- Български Червен кръст,
- Сдружение «Избор» за оказване помощ и подкрепа на деца с увреждания.
- Ротъракт клуб Банско-Разлог
- Ротъри клуб Банско-Разлог

Най-активни в проявите на младежко доброволчество са учениците от средните училища – ПГССТ, ПГЕЕ, ПЛТГ.

Българският младежки Червен кръст е организация с утвърден облик, обществен авторитет и капацитетни възможности, които я превръщат в подходяща алтернатива за обществена изява на младите хора.

Към настоящия момент БЧК Банско има изградени 2 клуба, като един от тях е младежки и включва главно средношколци. Тяхната дейност е насочена към най-уязвимите групи деца и млади хора в тежко социално положение. Броят на младежите доброволци е 26.

Местният Ротъракт клуб организира и провежда редица инициативи по посока развитие на детското и младежко приятелство, взаимопомощ и добротворство. През м.април - среща с децата от НУ”Св.Паисий Хилендарски” на тема: ”Опознай митологичните богове и богини”.

Доброволният труд е в основата на всички социални и хуманитарни дейности. Създават се доброволчески клубове в училищата в гр.Банско, организират се дарителски кампании, доброволчески инициативи и събития.

Приоритет VI. Повишаване на гражданската активност

С цел да се скъси дистанцията между младите хора и местната власт, по инициатива на общинския кмет-Георги Икономов, на 8.04.2014г. се учреди **Младежки консултативен съвет** като неформален помощен орган към общинската администрация. Работата на Съвета подобри информираността сред младите хора за

провежданата политика в сферата на образованието, здравеопазването, спорта, културата и инициира изявата на тяхната позиция по тези въпроси.

На своите редовни заседания Съветът разглежда широк кръг въпроси, вълнуващи младите хора - професионално образование и трудова реализация, безработица, пазар на труда, предприемачество, бизнес възможности, общински и национални програми, политики за икономически и културен растеж на общината и много други.

През м.август 2015г. на територията на гр.Банско се проведе обучителен курс **„Обединени младежи срещу омразата”**, организиран от Сдружение Алтернативи Интернешънъл по програма „Еразъм+”. В него взеха участие 30 младежи от 10 страни – Армения, България, Азербайджан, Турция, Молдова, Полша, Македония, Румъния, Естония и Грузия.

Ръководството на общината е отворено за диалог и взаимодействие между младите и местната власт, както и с НПО и с други организации и институции.

Гражданската активност на младите хора е важна за нашето общество. Младите хора се интересуват главно от социалните и икономическите проблеми на общността, в която живеят, от реалните възможности за собствената си реализация и личностно развитие тук в родината. Не са много тези, които се интересуват от политика и от начините за участие в нея.

Много често младите хора изразяват несъгласието си с бюрократичната природа на институциите, като ги бойкотират именно по време на избори. Тази нагласа естествено търпи и промяна. Младежите понякога открито демонстрират своето безразличие, но има и такива, които умеят да изразяват мнение, да формират собствена гражданска позиция и да проявяват обществена активност.

Готовността за участие в избори, национални и местни, бележи ръст при последните избори в община Банско. Активно бе присъствието на младежките структури към партиите ГЕРБ, БСП, ЛИДЕР, Сдружение „Бъдеще за Банско”.

Приоритет VII. Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони

Достъп до образование в малките населени места и селските райони имат всички деца от община Банско. Тази потребност е задоволена от средищното и защитено основно училище „Св.св.Кирил и Методий” в с. Места. В него се обучават 77 деца от 1 до 8 клас за учебната 2014-2015година. За децата е осигурен ученически транспорт до училището, столово хранене и целодневна организация на учебно-възпитателния процес.

Достъпът до информация в малките населени места и селските райони се осъществява чрез кметствата и кметските наместничества. Важно е да се отбележи, че интернетът вече е достъпен и в най-малките селища. В читалищата на с. Места, на с. Филипово и с. Кремен има компютри и желаещите младежи имат възможност за ежедневен достъп до интернет. Не малък е броят на ученици и младежи със собствен компютър.

По отношение възможностите за прекарване на свободното време, общината поощрява читалищните настоятелства по села да приобщават млади хора към дейностите на читалищата. Спортуването на неформални групи се стимулира и чрез организиране на общински турнири.

Възможностите за професионална и личностна реализация са ограничени - малък е броят на назначените на работа в селата. Голяма част от тях са принудени да търсят работа извън пределите на общината и родината.

Приоритет VIII. Развитие на межкултурния и международния диалог

Община Банско работи непрекъснато за създаване на благоприятна среда за насърчаване на межкултурния диалог, чрез който се осъществяват размяна на мнения между индивиди или групи с различен етнически, културен, религиозен и езиков произход и наследство, въз основа на взаимно разбиране и уважение.

През 2015г. **осъществените фестивали** на територията на Община Банско са **9**. Те се превърнаха в истинско пространство за межкултурен обмен, във фактор за устойчиво регионално и градско развитие:

1. Национален фолклорен фестивал „*Между три планини*”,
2. Международен фестивал на изкуствата „*Утринни звезди*”,
3. Международен „*Джаз фестивал*”,
4. Световен конкурс за детска рисунка „*Малък Зограф*”-2015.
5. Международен турнир по спортни танци „*Bansko Open 2015*”.
6. Фестивал на балета и операта „*Банско Опера фест 2015*”,
7. Филмов фестивал/ на планинарския филм/ 2015г.
8. Фестивал на балканската музика „*Бохеми Банско*”,
9. Музикален фестивал „*Банско Бийт*”.

Във всички тези културни прояви най- активно и масово беше участието на деца и младежи.

В същото време община Банско прави много за подпомагане мобилността на младите хора и участието им в европейски и международни културни форуми.

Една от целите на Общината е развитие на таланта и художествените дарби на младите хора в областта на изкуствата, затова непрекъснато ги подкрепя и стимулира в техния стремеж към творческа изява.

Читалище „Никола Вапцаров-1894г.” в гр.Банско, читалище „Димитър Благоев-1925г.” в гр. Добринище, читалище „Светлина” в с. Кремен, читалище ”Никола Вапцаров 2010” в с.Филипово и читалище „Иван Кюлев-1996” в с.Места предлагат различни форми – школи, курсове, клубове, формации, в които младите хора имат възможност да се обучават и развиват своите таланти, дарби и умения. Активно се включват в организирането на общински, национални и международни изяви, конкурси и фестивали, инициират дейности и ги реализират. Ежегодно участват в множество международни арт инициативи. Носители са на много престижни награди. Традиционни са ежегодните концерти, които Община Банско организира с участието на млади дарования.

Приоритет IX. Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността

За превенция на престъпността сред младите хора Община Банско работи в координация с МКБППМН, Детската педагогическа стая, Прокуратурата, отдел „Закрила на детето”, училищните ръководства, кметове на кметства, РПУ- Банско.

1. Правонарушенията, извършени от млади хора през 2015година, са **7** на брой. От тях:
  - **6** престъпления, извършени от непълнолетни 14-18годишни,
  - **1** противообществена проява, извършена от непълнолетен.
2. От пътно-транспортните произшествия в община Банско за 2015г. **17** са извършени от млади хора до 28 годишна възраст, като 3 от тях са тежки престъпления.

Изводите, които правят работещите в системата за борба с противообществените прояви и престъпления сред подрастващите, е че най-добрата превенция на вредните влияния, зависимости и поведенчески аномалии се постига с адекватни образователни и възпитателни дейности и с обединените действия на всички държавни институции.

Община Белица

Приоритет I. Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора.

1. Млади хора, отпадащи от училище;
2. Младежи, завършили висше образование;
3. Заетост при младите хора;
4. Безработица сред младите хора;
5. Самонаемане и предприемачество;
6. Професионално ориентиране и реализация

На територията на община Белица функционират шест училища, две от които са в списъка на средищните училища, а едно е със статут на защитено училище и едно обединено детско заведение.

Ежегодно в средните и основни училища се провеждат обучителни програми за ранно професионално ориентиране. Обучения преминават и преподавателите от всички училища с цел повишаване на тяхната професионална подготовката. За да се отговори на новите изисквания на реформите в образованието се поставя акцент върху работата с информационни технологии и чуждоезиковото обучение.

През 2015 год. от училищата в гр. Белица са отпаднали 2-ма ученика от 7-ми клас по семейни причини. Успешно завършили средното си образование са 57 ученика; 24 са продължили във ВУЗ, по данни от Директорите на училищата през отчетната година 18 младежи успешно са завършили висше образование. Седемдесет и седем ученика са получили стипендия за отличен успех /над 5.50/, а 28-ма ученика от 16 до 18 години са участвали в проекти, реализирани от училищата по Оперативни и други европейски програми.

Към 01.03.2015г. са регистрирани в Д“БТ“ 395 броя младежи на възраст от 19 до 29 години, от тях 215 жени. По структура на образование профилът на регистрираните безработни е както следва:

- с основно и по-ниска степен на образование - 228
- със средно професионално образование - 70
- със средно образование - 83 и
- с висше образование - 14

Това не дава точна представа за профила на безработните младежи, тъй като една част от тях не се регистрират Д“БТ“, друга част не изпълняват условията на регистрирането/ месечни консултации и др./, поради което отпадат и не се водят безработни.

Учителските настоятелства работят в посока предприемане възпитателни мерки за насърчаване учениците да постигат по-висока степен на образование, за недопускане на не извинени отсъствия, чрез провеждане на разговори съвместно – педагогически съветник-родители-ученици. За социално слаби и уязвими групи, се работи съвместно, като оказват съдействие и специалистите от Дирекция ”Социално подпомагане” гр. Якоруда – отдел „Закрила на детето”. Предприети са мерки в посока на картотекиране на учениците в риск с превенция за задържането им в училище, изградена е постоянна комисия за задържане на учениците подлежащи на задължително обучение.

В тази посока работят и назначените през 2015г. здравни медиатори, като организират мероприятия и инициативи предимно с деца и младежи от ромски произход- проведени са групови срещи на родители от ромски произход за риска от ранните бракове и е представена презентация на тема“ Животът е прекрасен- какво ни дава семейството и какво ни дава образованието?“

За отчетната година в община Белица се реализираха младежи на възраст до 29 години

- 5 лица с висше образование по програма „Старт в кариерата“;
- 3-ма младежи по програма КЛИО;
- 2-ма здравни медиатори по проект на Сдружението „Национална мрежа на здравните медиатори“;
- 2-ма по Регионална програма за заетост

В общината на този етап липсва практика работодателите да инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители. Голяма част от работещите млади хора са демотивирани от заплащането и условията на труд. Те са ресурс и на сивата икономика и са принудени да приемат временна или неквалифицирана работа, дори и да притежават образователен ценз, тъй като специалностите им не са конкурентни към момента.

Професионалното ориентиране е определящо за подготовката на кадри с квалификация, съответстваща на изискванията на пазара на труда. В община Белица няма професионално училище, услугите по професионално ориентиране в средните училища се предоставят от педагогическите съветници в училище, учители и класни ръководители. През отчетната 2015год. 64- ученика са получили съвети и информация, относно професионалното им ориентиране.

Нараства броя на младежите до 29 години, които кандидатстват по ПРСР 2014-2020г. по Мярка 6„Развитие на стопанства и предприятия“ под мярка 6.1.“Стартова помощ за млади земеделски стопани“. Издадени са положителни становища на младежи, желаещи да кандидатстват/ за отглеждане на калифорнийски червеи, пуйки, зайци и др.

Общината подпомага и участва в информационни срещи, относно стартиране на кампания по регистрация на заявленията за подпомагане 2016 г. Провеждани са съвместни срещи на земеделските производители с Директора на Областна дирекция «Земеделие» - Благоевград, експерти от Дирекцията и от общинските служби по земеделие. Около 10 младежи са подпомогнати да реализират проекти по ПРСР.

Приоритет II. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги

Все по-висок е процентът на младите хора, които ежедневно ползват интернет услуги в общината, а това е един от съвременните начини да бъдат добре информирани.

В община Белица няма младежки център, който би благоприятствал общуването помежду им.

Информационни услуги за младежи предоставят ДБ “Бюро по труда“, Дирекция “Социално подпомагане“, Общинска служба „Земеделие“, Общински съвет-Белица, Общинска администрация, Туристически –информационен център, Читалище „Георги Тодоров-1885г.“, библиотеките в читалищата по населените места.

На територията на общината има едно читалище (НЧ „Георги Тодоров - 1885“) в гр. Белица с клонове в селата Краище, Горно Краище, Бабяк и Дагоново, разполагащи с библиотека. Централната библиотека в гр. Белица ежедневно се посещава от младежи на възраст от 15 до 29 години за библиотечни материали, ползване на ежедневни вестници- годишно около 500броя, а около 250 младежи ползват безплатно интернет услуги в читалището. Годишно 380 младежи посещават ТИЦ с музейна сбирка към читалището, където се организират срещи с поети, писатели, честване на годишнини и др. мероприятия, което осмисля свободното време на младите хора от община Белица и разширява достъпа им до информация. От 2011г.към читалищата в Белица и Бабяк бяха открити потребителски информационни центрове по програма "Глобални библиотеки – България" . Така се постигна една от основните цели - приобщаването на хората, в т.ч. младите хора и библиотеките към глобалното информационно общество. През отчетната година в потребителския информационен център по програмата бе проведено мероприятиято Лятно кино с БНТ1, като в продължение на няколко дни около 300 младежи на възраст от 15 до 29г. посетиха безплатно прожекции на български и чуждестранни филми.

Приоритет III. Насърчаване на здравословния начин на живот

В учебните и детските заведения на територията на община Белица има изградени здравни кабинета, като за здравето на децата се грижат 9 медицински лица – 6 медицински сестри и 3-ма фелдшери. През 2015г. в общината са назначени и 2-ма здравни медиатори, които изключително работят с младите хора от ромски произход.

Създаването на условия за системни спортни занимания на деца и младежи в свободното време е приоритет за общинското ръководство, учителските настоятелства и останалите институции и организации на територията на община Белица.

На територията на община Белица са регистрирани 2 спортни клуба- Спортен клуб”Четири лапи” - гр. Белица и ФК „Рила”- гр.Белица в който са включени младежи до 29 години. Финансово община Белица подпомага дейностите на футболен клуб „Рила”.

Общината разполага със стадион в добро състояние и спортна база, оборудвана с фитнес, сауна, условия за тенис на маса и др. Особено активно се развива

Община Белица изпълни проект” Инвестиция в здравето и благосъстоянието на децата в българо-гръцкия трансграничен район. Изграждане на спортна зала на територията на община Белица” по Програма за териториално сътрудничество България – Гърция. Реализацията на проекта осигури на младите хора от общината и областта ново модерно място за спортни игри. Спортната зала е предназначена за баскетбол, хандбал, бадминтон, самбо и джудо с капацитет за 60 спортисти и 250 зрителски места. В рамките на проекта на територията на община Белица и Драма бе извършено проучване относно предразположението към затлъстяване, чрез практически изследвания в които участваха 100 деца. В информационни дни бяха изнесени беседи на тема „Храненето при децата и ролята на семейството“, „Затлъстяване при децата“, както и раздадени материали по училищата за здравословно хранене на децата.

Ежемесечно в информационния център към читалището се организират и провеждат беседи и лекции на здравни, институционални и др. теми.

През отчетната 2015г. година здравните медиатори, съвместно с представители на Регионалната здравна инспекция- гр.Благоевград проведоха срещи с ученици и младежи, свързани с проблеми на здравеопазването. Изнесени са беседи и раздадени брошури на теми:

- „Ранни бракове“- проведена в СОУ „Св.св.Кирил и Методий“- 2 беседи;
- „Здравословно хранене“
- „Здравна и лична хигиена“.

По Програма за трансгранично сътрудничество по ИПП, през 2014г-2015г. е в процес на реализация проект ”Подготовка на предпроектни проучвания за развитие на ски-туризма в планинските райони на Белица, България и Македонска Каменица, Македония”- Бенефициент НЧ”Георги Тодоров-1885” и партньор Гражданско сдружение „ФК Каменица-САСА” Македонска Каменица. Основната дейност на проекта е разработване на туристическата инфраструктура в КК”Семково”, който предлага много добри условия за целогодишен отдих, зимни и летни спортове.С реализиране на проекта ще се осигури възможност за подкрепа и бъдещо развитие на ски туризма и любителите на ски-спорта от община Белица.

Приоритет IV. Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение.

За осигуряване нормален начин на живот, здравословна и благоприятна социална среда за уязвимите и рискови групи в т.ч. младежи от 15 до 29 години, в община Белица има разработена стратегия за развитие на социални услуги, която е в съответствие с заложените цели и приоритети на Областната стратегия. Основните социални услуги, които се предлагат на територията на община Белица са насочени към следните групи: услуги за деца и младежи; услуги за възрастни лица и стари хора; услуги за деца и лица с увреждания. От обществената трапезария за социално слаби лица през 2015г. година 7 лица на възраст до 29 год. получават безплатен обяд, 5 лица младежи от 15 до 29г. с увреждания са включени в проект „Нови възможности за грижа“, като получават услугата „личен асистент“.

Продължава да се предоставя и социална услуга, чрез осигуряване на превоз от понеделник до петък на 3 лица от 15 до 29г. с умствена изостаналост до специализиран Дневен дом за деца и младежи с умствено изоставане “Здравец” в гр.Банско. Тази дейност възлиза около 6-8 хил.лв. годишно от собствените средства на общината.

За улесняване на хората в неравностойно положение в общината са изградени рампи за придвижване на хора с физически увреждания- в сградата на общината, в сграда в която работят експерти от Д“БТ“; Д“СП“ и Общинска служба“Земеделие“.

В учредения Клуб на инвалида от 20 лица- 3-ма са младежи от 18 до 29год., които участват и се включват в социалния живот, посещавайки 2 пъти седмично информационния център по различни организирани срещи, мероприятия, тематични разговори. По ОП“РЧР“ след реализиран проект по схема „Помощ в дома“ за период от 1 година са продължили работа като „Личен асистент“ 3-ма младежи до 29г.

Приоритет V. Развитие на младежкото доброволчество

Общината полага усилия за популяризирането и насърчаването на младежкото доброволчество, но това не е достатъчно. В тази посока се изисква по-голямо взаимодействие между община, училищни настоятелства, НПО и др. институции и организации. Както всяка година, така и през отчетната младежите взеха дейно участие в кампанията „Да почистим България за един ден“.

По съвместна инициатива на СОУ “Св. св. Кирил и Методий“ – гр. Белица, община Белица и ОНЧ “Георги Тодоров“ в общинския център бе организирано отбелязването на Деня на Земята – 22 април, чието мото през 2015год. бе „Време е да дадем пример!“. Ученици от 9-ти до 12-ти клас подредиха изложба с фотоснимки под надслов „Белица и боклука“. 6 младежи на възраст 17-18год. доброволно отделили от свободното си време, бяха направили фотоси на замърсени места, издирили стари снимки от времето, когато градът е бил чист и искаха да покажат на хората, че всичко зависи от самите нас. В деня на празника взеха участие 48 младежи от 15 до 29г.

През отчетната година приятно впечатление направи изработването на мартенички от децата от 15-16г./9-ти клас/ и подаряването им на граждани, на по-малки деца и възрастни хора на 1-ви март.

От сформираните кръжоци „Знание“ и „Деца пазят природата и традициите“ 23-ма младежи доброволно участват в различни инициативи, организирани от читалището и общината, като засаждане на нови дръвчета, храсти в Седмицата на гората; в беседи, организирани от Фондация “Българска памет“ и др.

Приоритет VI. Повишаване на гражданската активност

Активно е участието на младите хора в културния живот на Общината. Те са основния двигател на дейността в читалища и дейни участници във всички културни събития.

В сформираните групи за фолклорно пеене, оркестър, театрална група за местни обреди и обичаи, танцов състав, група за художествено слово и автентичен фолклор участват 50 младежи от 15 до 29 години; в музикални и певчески школи участват 10 младежи, а в танцовите формации за характерни и класически танци „Ритъм Дежаву“ и „Дребосъците“ 20 младежи активно участват, като отделят по 3 часа 2 пъти седмично от времето си.

Избирателната активност на младежите имащи право да упражнят избирателното си право в община Белица е висок /между 70-80%/ при провеждане на местни избори за избор на кмет на община и кметове по населените места, сравнително по-нисък при провеждане на парламентарни избори и нисък в участието на европейски и президентски избори. В този аспект е важна ролята на партийните организации, тъй като общината отговаря за административното провеждане на изборите в общината.

Приоритет VII. Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони

През отчетната година не се наблюдава разлика в развитието на младите хора живеещи и работещи в общинския център в гр.Белица и останалите населени места в общината. Младежите имат равен достъп до образование, културни изяви, получават навременна информация за предстоящи програми, проекти в които могат да участват и се реализират. В този процес участват освен кметовете и кметските наместници по населени места, така и всички заинтересовани институции, които чрез съдействие на общинска администрация предоставят необходимата информация на младежите.

Община Благоевград

Приоритет I. Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

1. Млади хора, отпадащи от училище;

Голяма част от децата, отпаднали от училище са от ромски произход. Част от родителите на тези деца не полагат грижи тях, не ги мотивират достатъчно за да продължават своето образование.

Заниженият родителски контрол, бедността, ранното сключване на брак и раждане са едни от причините децата от ромски произход да отпада от училище.

2. Младежи, завършващи висше образование – няма данни;

3. Заетост при младите хора;

В последната година безработицата при младежта между 19-29 години намалява. Откриват се нови работни места, но поради ниското заплащане и невъзможност да упражняват професията, за която са учили, младежите не се включват активно в трудова дейност. Избират да заминат в чужбина, където заплащането е по –високо, но за сметка на това труда, който полагат не изисква висока квалификация /предимно в сферата на обслужването/.

За поредна година Община Благоевград активно си сътрудничи с Дирекция Бюро по труда гр. Благоевград в наемането на младежи до 29 години по програмите „Младежка заетост „ и „Старт в кариерата”.

4. Безработица сред младите хора;

Безработицата основно засяга младежите без образование, с основно и дори част от завършилите средно. Причината е, че много голяма част от младежите, които завършват средно образование продължават да учат. Ръста на завършващите висше образование води и до повишаване на критериите на работодателите, което също затруднява намиране на работа.

5. Самонаемане и предприемачество – няма данни;

голяма част от младите в трудоспособна възраст предпочитат да работят за работодател. Чувството за несигурност, неувереност и липсата на стартов капитал се едни от основните причини сред младите да предприемат стъпки в предприемачеството. Тези, които имат желание да развият собствен бизнес предпочитат първо да натрупат професионален опит и ресурси.

6. Професионално ориентиране и реализация;

Университетите на територията на Община Благоевград имат Кариерни центрове, където студентите кандидат студенти биха могли да се обърнат за подробна

информация и насочване в каква сфера би било най – благоприятно за тях да се реализират.

Приоритет II. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги.

7. Разширяване на обхвата и повишаване на качеството и достъпността на услугите в подкрепа на развитието на младите хора.

През 2015 година се реализира проект **„МИКЦ Благоевград – нова алтернатива, възможности и мотивация за младите хора”** финансиран от Министерство на младежта и спорта по Национална програма за младежта 2011 – 2015 г. Проектът се реализира от водеща организация СНЦ „Балкани без граници” в партньорство с Община Благоевград, СНЦ „Ръка за ръка” и СНЦ „СПОРТЕН КЛУБ ПОЦИ. Основната цел на МИКЦ-Благоевград бе да обогати информираността, знанията и опита на младите хора за възможностите сами да участват в организирането на собствения си живот, да повиши тяхната мотивация за собственото им развитие, да им помогне да се борят за собствените си права, като опознаят възможностите си, да подпомогне младежките общности да се реализират и адаптират към европейските ценности и стандарти.

Към центъра бе сформиран гъвкав екип от висококвалифицирани специалисти, които изпълняваха функциите на информационни консултанти /юрист, социален работник и кариерен консултант, медик, икономист, клиничен психолог, специалист „Информационни услуги” и специалист „Свободна зона”/. Те предоставяха информационни, консултантски услуги и обучения на реципиенти от следните целеви групи – младежи от 15 до 29 годишна възраст, младежки групи и организации, други граждански организации и заинтересовани страни. Услугите предоставени от Центъра бяха насочени към предоставяне на превантивна и навременна квалифицирана и специализирана помощ под формата на безплатни индивидуални или групови консултации по въпроси и проблеми, съпътстващи младите хора в процеса на тяхното изграждане и развитие.

В рамките на проекта бе предоставяна, систематизирана, обработвана и разпространявана актуална и достъпна младежка информация чрез различни информационни канали (на място, по телефон и чрез интернет – сайтове и социални мрежи).

При стартирането на проекта бе организирана откриваща пресконференция, на която бяха представени планираните за изпълнение дейности и цели на предстоящия проект, на събитието бяха поканени представители на електронните и печатни медии в региона, с цел информацията да достигне до максимален брой потенциални бенефициенти.

Бяха проведени обучения под формата на шест обучителни семинари : „Организиране на младежки инициативи и кампании”; „Разрешаване на конфликти и управление на кризите във взаимоотношенията”; „Мотивационен тренинг за успешна професионална реализация”; „Здравословният начин на живот и полезни навици”; „Икономическите условия за стартиране на бизнес инициативи”; „Подготовка и управление на проектния цикъл”. В обученията се включиха 125 младежи, представители на целевата група.

С младежки художествен конкурс за детско-юношеска творба на тема „Традиции и обичаи” и младежки фото-конкурс на тема „България-атрактивна туристическа дестинация” бе отбелязана Европейска седмица за младежка активност през април 2015 г. МИКЦ – Благоевград се включи в инициативата "Да изчистим България за един ден“. В унисон с националната кампания бе проведена кампания по почистване на междублоковите пространства и площадки в два квартала в града.

Младежи-доброволци се включиха активно в почистването и изхвърлянето на боклука. По повод Международния ден на младежта на 12 август 2015 г. бе проведен младежки дебат под надслов „Младежката безработица - основен проблем на младите хора след приключване на образованието им”. По време на форума бяха обсъдени основните причини за декласиране на младите хора на пазара на труда и високото ниво на безработни младежи, с широко участие на всички заинтересовани страни - млади хора - учащи, студенти, работещи младежи, млади родители, лидери на младежки групи и организации и др. В инициативите се включиха 296 младежи на възраст между 15 и 29 години.

На 04.11.2015 г. се проведе информационна пресконференция по повод финала на проект „МИКЦ Благоевград – нова алтернатива, възможности и мотивация за младите хора” На пресконференцията бяха представени и обобщени резултатите, постигнати с успешното реализиране на дейностите. Направи се цялостна оценка на постигнатия ефект за целевите групи, както и на отражението от реализирането на проекта върху цялото население. На събитието присъстваха представители на местните електронни и печатни медии, младежи, неправителствени организации, заинтересовани институции и граждани.

Приоритет III.

8. Млади хора, практикуващи спортни дейности;

По данни на община Благоевград в организираните ученически игри за общообразователните училища за учебната 2014/2015 г. в четирите етапа на игрите, във възрастовите групи V – VII , VIII – X, XI – XII клас / 15-18 години/, участие са взели 130 отбора. Състезанията се провеждат по шест вида спорт – баскетбол, волейбол, футбол, хандбал, тенис на маса и шахмат.

9. Ниво на информираност и придобити умения и знания за здравословен начин на живот.

През 2015 година бе организирана АНТИСПИН кампания, включваща разпространението сред младежката общност на илюстрирани информационни материали и провеждане на поредица от беседи в училищата на територията на Благоевградска област.

Приоритет IV. Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

10. Целенасочени мерки за социално включване на младите хора в риск на възраст от 18 до 25 години

11. Социални услуги в общността (включително от типа подкрепа, придружаване, менторство), подходящи за млади хора на възраст от 18 до 25 години в риск, особено за интегрирането им с мерките за закрила на детето;

Община Благоевград приключва изпълнението на проект “Нови възможности и грижа” и в качеството ѝ на партньор на Агенция за социално подпомагане по проекти. В рамките на проекта са обхванати младежи в неравностойно положение, на които им е предоставена услугата „Личен асистент”, както и на непълнолетни деца.

Социалните услуги в общността, които приоритетно се предоставят на младите хора, напускащи специализирани институции са: „Преходно жилище”, „Защитено жилище” и „Наблюдавано жилище”. В *Наблюдаваното жилище* са настанени младежи (капацитет до 6 младежи), излизащи от институции и на които им предстои да водят независим начин на живот. Към момента с помощта на специалисти почти всички деца

са изведени от Наблюдаваното жилище, работят имат своя квартира и водят самостоятелен начин на живот.

Преходното жилище е форма на социална услуга, в която хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти с цел подготовка за извеждането им от специализирана институция. Услугите, предоставяни в Преходните жилища са предназначени за деца и младежи на възраст от 16 до 18 г. или до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст. В „преходното жилище“ се приемат лица от специализирани институции, които се нуждаят от подкрепа за социална интеграция и професионална реализация при прехода към самостоятелен независим живот без семейна подкрепа.

През 2015 година от дома в с. Петрово бяха изведени 9 деца и преместени в *Защитено жилище за хора с умствена изостаналост* при Община Благоевград. Успешно са социализирани, дори за изминалата година са взели участие в музикален фестивал в гр. Копривщица.

12. Ориентация на социалните услуги за млади хора в специализираните институции към подготовка за извеждането и интегрирането им в общността.

Приоритет V. Развитие на младежко доброволчество.

13. Българските младежи, участващи в международното младежко доброволчество

14. Увеличаване броя на доброволците в България.

По повод международния ден на доброволеца бе организирана младежка работна среща с привличане на широк кръг млади хора с цел популяризиране на доброволството. По време на срещата бяха обсъдени доброволчески инициативи като чудесен начин на младежите да помогнат на местните общности в нашата страна или в чужбина, като в същото време развиват нови умения и създават приятелства. По повод Световните дни за младежка активност бе организиран Младежки фестивал на ученическите таланти и младежки турнир по тенис на маса.

Приоритет V. Повишаване на гражданската активност

15. Участие на младите хора при решаване на младежките проблеми

16. Избирателна активност на младите хора в национални, местни и европейски избори

Приоритет VII. Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони

17. Професионална и социална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони – няма данни.

Приоритет VIII. Развитие на междукултурния и международния диалог

18. Активност и участие на младите хора в международните образователни програми – няма данни;

19. Активност на младите хора по програма "Младежта в действие" – няма данни.

Приоритет IX. Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността

20. Правонарушения, извършени от млади хора

През изминалата година Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни е наложила 53 възпитателни мерки по отношение на 52 лица. Основните възпитателни мерки, които налага Комисията са:

- наказание „Предупреждение” е наложено на 18 лица
- мярка „Поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател” е наложена на 19 лица
- наказание „Предупреждение за настаняване във възпитателно училище – интернат” е наложено на 8 лица
- „Забрана да посещава определено заведение” е наложено на 4 лица
- „Засилена грижа на родителите” е наложено на 1 лице
- „Извършване на определена работа в полза на обществото” е наложено на 1 лице
- „Настаняване във ВУИ” е наложено на 2 лица

21. Пътнотранспортни произшествия с участие на млади хора

През 2015 година няма информация за пътнотранспортни произшествия с участието на млади хора.

Община Гоце Делчев

ПРИОРИТЕТ I: НАСЪРЧАВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ И КАРИЕРНОТО РАЗВИТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА

1.1 МЛАДИ ХОРА, ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА

14 са училищата на територията на Община Гоце Делчев. 11 от тях са общински, а 3 са държавните училища. В община Гоце Делчев има 9 основни училища, 1 средно общообразователно училище, 1 профилирана гимназия, 2 професионални гимназии, 1 помощно училище и Дом за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи. През учебната 2015/2016 година броят на учениците в общината е над 4000. Много са възможностите за обучение на младите хора от общината - школи по изкуства, спортни клубове, както и програми за младежки обучения към Бюро по труда – Гоце Делчев. Голяма част от училищата в общината, както и почти всички детски градини, работят по международни проекти по секторна програма «Коменски» и „Еразъм +“, което дава възможност на учениците да общуват със свои връстници от други европейски държави, да разменят информация с тях, да опознават тяхната история и култура.

В професионалните гимназии много успешно се работи за създаване на трайни връзки между бизнеса и образователните институции в общината, с оглед професионалното насочване на учениците и придобиването на нови знания и умения, съобразени с конкретни работни места, търсени от работодателите.

Причините, поради които младите хора напускат преждевременно системата на образование и обучение, са строго индивидуални. По информация на Министерство на образованието и науката, най-честите причини за напускане на учениците са: отсъствия, слаб успех, както и социални и семейни причини. Според данните на НСИ, причините за напускане най-често са: нежелание, семейни причини или заминаване за чужбина.

Етнокултурните различия също могат да бъдат посочени като причина за отпадане от образователната система. Действащите вътрешно-групови норми и

натискът на етнокултурните традиции сред уязвимите етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременно напускане на училище: отсъствие на познавателна мотивация, ниска степен на готовност за училище, липса на мотивация у родителите за получаване на образование от децата им и др.

През 2015 г. са осъществени редица съвместни дейности с родителите за преодоляване на проблема с отсъствията на учениците и непосещаването на училищни занятия – своевременно информиране на родителите за отсъствията и успеха на учениците, тематични срещи с родители по проблемите на отговорността за възпитанието и образованието на децата и общите задължения на родителите, както и посещения на класните ръководители и възпитателите по домовете на учениците, които са отсъствали от училище повече от 5 последователни дни без причина. Също така са организирани и проведени ежемесечни консултации със семействата или лицата, които се грижат за учениците, а родители са се включвали в различни училищни мероприятия. В периода са извършени и дейности, с цел предотвратяване на отпадането от училище, като: включване на учениците в занимания по интереси, индивидуална работа от страна на учителите и класните ръководители със застрашените от отпадане, разговор на учениците с Местната комисия за борба с противообществените прояви при малолетни и непълнолетни.

1.2.МЛАДЕЖИ, ЗАВЪРШВАЩИ ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Наблюдава се висок брой на завършилите висше образование в общината, като общия брой на жителите завършили висше образование до 2014 година е 3 769 или 10,4 % от общия брой висшисти от цялата община. Това се дължи на добрата подготовка, която младите получават в средните училища.

2. ЗАЕТОСТ ПРИ МЛАДИТЕ ХОРА

През 2015 година нивото на младежката безработица остава сравнително по-ниско от общото за страната. През изминалата година 954 младежи са започнали работа чрез посредничество на Дирекция „Бюро по труда“. Най-голям е дялът започнали работа в производствената промишленост и в сферата на услугите и търговията.

През периода януари – декември 2015 г. продължава действието на схемите и проектите по ОП РЧР, по които са включени в обучение по ключови компетентности. Също така се работеше по програмите „Ново работно място 2015“ и програма „Активни“. Община Гоце Делчев е една от първите, които бяха одобрени по програма „Активиране на неактивни лица“ и има назначен младежки медиатор, който помага на лицата от 16 до 29 години с намирането на работа и с идентифицирането на неактивни лица.

През 2015 г., със средства от държавния бюджет, се реализират специално насочените към младежи програми и мерки, включени в Националния план за действие по заетостта: програма „Старт на кариерата“ и насърчителни мерки по Закона за 32 насърчаване на заетостта (чл. 36, ал. 1, чл. 36, ал. 2, чл. 36а, чл. 36б, чл. 41, чл. 41а), като в изпълнените проекти, съвместно със социални партньори, приоритетно се включват в обучение и заетост младежи до 29-годишна възраст.

3. БЕЗРАБОТИЦА СРЕД МЛАДИТЕ ХОРА

През 2015 година в Дирекция „Бюро по труда“ гр.Гоце Делчев, регистрираните лица до 29 години са 509. Като от тях с най-нисък дял са завършилите висше образование 65,

със средно 109 останалите са с основно и по-ниско образование. Като младежката безработица през 2015 остава сравнително по-ниска от тази за страната 12 %.

Липсата на стимули и възможности за реализация пред завършилите или напуснали образование превръща България в една от страните с най-висок дял на младежите, които нито работят, нито преминават през някакъв вид обучение. Неактивността сред младите се превръща в основен проблем в България, като остава далеч над средните нива в Европа. Този проблем не подминава и Община Гоце Делчев, като липсата на стимули и възможности за реализация води до миграция на населението или до неактивност и нежелание на младежите да се включат в заетост. Младежите изпитват сериозни затруднения да се реализират на пазара на труда спрямо своите връстници с по-висока степен на образование. Слаба е и информираността на младежите относно мерките за заетост и „Гаранция за младежта”. При проведена анкета през 2015 година, младежите търсят работа чрез интернет (72%), чрез приятели и познати (21%) и едва 7% са склонни да потърсят работа през Бюрото по труда.

През 2016 година Община Гоце Делчев, ще продължава да се бори с младежката безработица и групата на икономически неактивните лица, като в Община Гоце Делчев, работа продължава младежки медиатор, който идентифицира и промотира услугите на Дирекция „Бюро по труда“. През годината общината ще продължи да се включва активно в програми осигуряващи временна заетост на лица до 29 години. Като и съвместно с Дирекция „Бюро по труда“ гр. Гоце Делчев ще продължат да се провеждат трудови борси на които, ще може младежите на място да кандидатстват по обявените свободни работни места.

4. ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ

Професионалното ориентиране е определящо за подготовката на кадри с квалификация, съответстваща на изискванията на пазара на труда. Търсенето на работна сила се изменя в зависимост от общото състояние на икономиката, сезонните фактори и развитието на субсидираната заетост. Решението на работодателя за реализиране на труд, с определени количествени и качествени характеристики, е от решаващо значение. Тези специфични фактори, заедно с европейските и световните тенденции за непрекъснато нарастване на изискванията към пригодността за заетост, определят необходимостта от продължаващо професионално обучение, както във всички възрастови групи на работната сила, така и в териториален аспект. Услугите по професионално ориентиране в средните училища в страната се предоставят от учители и класни ръководители, педагогическите съветници в училище, в ресурсните центрове за работа с ученици със специални образователни потребности. В рамките на средното образование през учебната 2015/2016 г. броят на професионалните училища в общината е 3 и 1 СОУ. Съвместно с фирма „Пирин-текс“ се изготвя план за развитие на дуалното обучение в страната.

Професионалното средно образование не дава подготовка, съответстваща на изискванията на трудовия пазар. Повече от половината 18 - 29-годишни млади хора с документ за квалификация след завършено средно образование не са имали полза от това свидетелство при намиране на работа. За съжаление, придобитата в средното образование квалификация сравнително рядко подпомага интеграцията на младите хора в трудовата сфера.

Образованието често не е свързано с това, което младежите работят. Това е косвен индикатор, че младите хора или не са имали ясна ориентация с какво биха искали да се занимават, когато са избирали образованието си или все още не са успели да намерят работа по своята специалност.

Компонентите на т.нар. „неформално образование”, като лидерски умения, работа в екип, говорене пред публика и др. стават все по-важни за реализацията на младите хора. Все още, обаче, младежите у нас като цяло рядко се насочват към самостоятелни или групови неформални занимания.

ПРИОРИТЕТ II: ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ИНФОРМАЦИЯ И КАЧЕСТВЕНИ УСЛУГИ

РАЗШИРЯВАНЕ НА ОБХВАТА И ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО И ДОСТЪПНОСТТА НА УСЛУГИТЕ В ПОДКРЕПА НА РАЗВИТИЕТО НА МЛАДИТЕ ХОРА

През 2015 г., в изпълнение на Плана по Националната стратегия за младежта (2010-2020), за улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора, са реализирани пет информационни кампании в съответствие с потребностите на младите хора в общината. От страна на Община Гоце Делчев са предоставени тематични информационни услуги, чрез които са обхванати над 200 човека. Финансирането е подсигурано от общинският бюджет.

Търсенето на специализирана информация, консултации и услуги сред младите хора е много слабо. Използването на интернет и компютър е основен източник на информация за днешното младо поколение. 92% от младите хора в България имат достъп до компютър с интернет, 87% категорично заявяват, че могат да работят с компютър. Все повече се засилва тенденцията младите хора да работят с компютър и да ползват интернет. Мрежата се ползва най-вече за комуникация и търсене на информация, но не може да се твърди, че използването ѝ замества живото общуване.

В отговор на повишеното използване на интернет от младите хора като източник на информация, функционират редица специализирани страници на държавни институции за предоставяне на информация за социални услуги за деца и младежи, национални и международни програми за подпомагане на проекти за младежка дейност и доброволчество, за консултация и насочване към лечебни програми за борба с наркозависимости и сексуално предавани инфекции, професионално образование, стажове и обучения, за участие в младежки инициативи и събития, програми за превенция и контрол и др.

През 2015 г. Община Гоце Делчев, чрез оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, реализира множество проекти.

ПРИОРИТЕТ III:

НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ

МЛАДИ ХОРА, ПРАКТИКУВАЩИ СПОРТНИ ДЕЙНОСТИ

Задължителната образователна програма в системата на средното образование включва провеждането на часове по физическо възпитание 3 пъти седмично, в които през учебната 2015/2016 година са обхванати ученици от VIII до XII клас. Всички ученици от VIII до XII клас като задължителна подготовка имат предмета „Физическо възпитание и спорт“, като по този начин се обхваща най-голям брой лица.

Богата и разнообразна е спортната дейност в община Гоце Делчев. В 9 спортни клуба и 6 аматьорски футболни клуба имат възможност да спортуват и да се развиват учениците и младежите от общината. Налице са и спортни обекти за масов спорт – две външни фитнес площадки, футболен стадион, 5 футболни игрища, едно частно игрище, спортни площадки в училищата и многофункционална спортна зала.

При проведена анкета на територията на община Гоце Делчев над 51% от анкетираните са спортували през изминалата година. Не е за подценяване, обаче, регистрираният дял на представителите, които заявяват, че са спортували за последно преди повече от 6 месеца (14%), преди повече от една година (11%) или още по-обезпокоително – неопределеното „по-отдавна“ – 24%. Като цяло, по-често спортуват мъжете (64%), младежите във възрастовата група 15-19г. (52%) и хората живущи в град Гоце Делчев. Процентът на редовно практикуващите спорт е по-голям при възрастовата група от 15 до 17 години, за сметка на тези от 18 до 29 години.

Основната цел в политиката на Община Гоце Делчев в областта на физическото възпитание и спорта за ученици и студенти през 2016 г. е осигуряване на оптимални условия и възможности за практикуване на спорт и социален туризъм от младите хора, в това число и децата с увреждания и децата в риск.

ПРИОРИТЕТ IV:

ПРЕВЕНЦИЯ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ МЕРКИ ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА НА ВЪЗРАСТ ОТ 18 ДО 25 ГОДИНИ В РИСК

Община Гоце Делчев работи усилено в посока разширяване на социалните услуги за деца и младежи лишени от родителска грижа и деца и младежи с увреждания. В Община Гоце Делчев се предоставят следните социални услуги:

- Дневен център за възрастни с увреждания – гр.Гоце Делчев с капацитет 30 места.
- Девен център за деца и младежи с увреждания – гр.Гоце Делчев с капацитет 50 места.
- Център за обществена подкрепа – гр.Гоце Делчев с капацитет 40 места.
- Дом за деца лишени от родителска грижа – гр.Гоце Делчев с капацитет 40 места.
- Преходно жилище – гр.Гоце Делчев с капацитет 8 места.
- Дом за стари хора – гр.Гоце Делчев с капацитет 24 места.
- ЦНСТ за възрастни с умствена изостаналост – гр.Гоце Делчев с капацитет 14 места.
- ЦНСТ за възрастни хора с деменция – гр. Гоце Делчев с капацитет 14 места.
- ЦНСТ за деца и младежи – гр. Гоце Делчев с капацитет 14 места.

В община Гоце Делчев се предоставят и други услуги в общността, а именно социална услуга за приемна грижа. Община Гоце Делчев е една от 83-те общини в България, която работи по проект „И аз имам семейство”, като партньор на Агенция за социално подпомагане. Основната цел на проекта е да се подкрепи процеса на деинституционализация на деца, като се създаде и реализира устойчив модел за развитие на заместваща семейна грижа за деца, настанени в специализирани институции и на деца в риск от изоставяне. По проекта в момента има 20 приемни семейства, които са утвърдени със заповед от Комисия по приемна грижа, двама кандидат-приемни родителя, които са в процес на проучване и оценка от Екипа по приемна грижа. Община Гоце Делчев е наела 57 човека по национална програма „Личен асистент“ като тази програма предлага заетост на безработни, които да се

грижат за хора инвалиди и в края на годината Община Гоце Делчев назначи 47 човека по програма „Нови възможности за независим живот“.

ПРИОРИТЕТ V: РАЗВИТИЕ НА МЛАДЕЖКО ДОБРОВОЛЧЕСТВО

4.1 МЛАДЕЖИ, УЧАСТВАЩИ В МЕЖДУНАРОДНОТО МЛАДЕЖКО ДОБРОВОЛЧЕСТВО

На територията на община Гоце Делчев активно работят няколко организации, занимаващи се с младежки дейности.

Общински съвет на децата – гр.Гоце Делчев е неформална представителна младежка структура към Община Гоце Делчев. Състава на общинския съвет се осъществява на доброволчески принцип.

Български младежки червен кръст- клуб Гоце Делчев има около 35 доброволци, които работят за популяризиране на доброволческата дейност сред връстници, активизиране дейността по превенция на зависимости и болести, предавани по полов път, организиране на благотворителни акции в подкрепа на деца и младежи в неравностойно положение. Осъществяват и подкрепа на възрастни и самотни хора чрез работа в интервенционните запаси.

Има и няколко активно работещи организации работещи в сферата на младежта. НПО „Бъдеще за младите“ е неправителствена структура основана през 2016 година, като организацията е съставена от 7 члена. Организацията работи и има интереси в областта на младежките дейности и политики на местно ниво. Втората е НПО „Проектът“, като тя е основана през 2015 година, като тя е съставена предимно от ученици, официално е съставена от 2 члена а не официално в нея членуват 25 човека, които се занимават с проекти на местно ниво и участват в благотворителни инициативи в подкрепа на нуждаещите се. Третата неправителствена организация която се занимава с младежки дейности е „Обществен съвет по образованието“, като тази организация е съставена от 5 члена и действа на територията на Община Гоце Делчев от 2014 година.

На територията на община Гоце Делчев има 1 читалище в гр.Гоце Делчев и 5 в населените места, в които творят и се развиват голям брой младежи, организирани в

различни групи по интереси. Голям е броят на младежките формации в читалищата на територията на община Гоце Делчев. В него формациите творят в областите автентичен фолклор, кукери, коледари и лазарки, театрални студия, художествено слово, вокални групи, народни, спортни и модерни танци, зумба, мажоретен състав, таекуондо, школи за рисуване, музикални и др.

Приоритет V.

Повишаване на гражданската активност

Участие на младите хора при решаване на младежките проблеми

Гражданско участие на младите хора е свързано с прилагане принципите на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите. Младите хора декларират желание да се включат в обществения живот за решаване на собствените си проблеми, като вземат участие в граждански организации. В общината работят младежки неправителствени организации, които реализират младежки инициативи и дейности на местно, национално и европейско ниво. По отношение на един от основните приоритети на България - евроатлантическата ориентация на страната, младите хора заемат определено активна позиция. Днес за повечето млади хора Европа означава преди всичко възможност за работа и чрез нея - благосъстояние, възможност за опознаване на хората и света.

В последната година продължава да се наблюдава засилена гражданска активност на младите хора чрез използване на новите технологии и медии. Виртуалните пространства, посещавани често от младите хора, като онлайн форуми, чатове, социални мрежи и блогове, служат за организиране на колективно общуване около общи интереси. По този начин новите медии съставляват огромен ресурс за социално ангажиране.

Независимо от годините на развитие на България и Община Гоце Делчев по свободен и демократичен път, все още е достатъчно голям делът на младежите, които са скептични относно потенциала на гражданските организации да защитават каузи и успешно да оказват натиск върху властта в името на някакви значими социални цели. Повишаването на гражданската активност се отнася до въпроси, свързани с отношението на младите към проблемите на гражданското общество, а също и нагласите им като индивидуални личности, функциониращи в определена среда.

На територията на Община Гоце Делчев функционират три младежки неправителствени организации, които се включват активно в каузи свързани с младите хора, като тяхното финансиране идва от програми от националния бюджет и помощ от Община Гоце Делчев и местния общински съвет.

На въпрос от проведена анкета на територията на общината, относно активността на младежите относно важни за тях проблеми и въпроси, 40% от анкетираните заявиха че младите хора в община Гоце Делчев, не са активни спрямо значимите за тях въпроси. 46% не можаха да определят активността на младите, а едва 4% от анкетираните са заявили че младите се ангажират към значими за тях въпроси.

ПРИОРИТЕТ VII:

РАЗВИТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В МАЛКИТЕ НАСЕЛЕНИ МЕСТА И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Световната и икономическа криза оказва негативно влияние върху професионалната реализация на младите хора в страната. Тенденцията при младите хора, живеещи на село, показателите за икономическа активност, заетост и безработица да са по-лоши от тези, живеещи в града, се запазва, както и влошаващата се структура на населението в селските райони. възможностите за професионална и личностна реализация в тези райони са по-ограничени, нивото на безработица е по-високо и средната продължителност на безработицата също е по-висока. По-голяма част от населението на селата, не се регистрират в Бюрата по труда, тъй като има висока продължителност на безработицата. И след като загубят правото на трудово обезщетение, те се отказват от регистрациите си. Друга част от безработните младежи никога не са работели с трудово правоотношение и не могат да получават обезщетение за безработица, което ги демотивира да се регистрират в Бюрата по труда.

5783 са жителите на град Гоце Делчев, а по селата живеят 4295 души, до 29 години. Това се дължи на факта че на територията на Община Гоце Делчев селата не са отдалечени много от града, и се осигурява транспорт на работещите в по-големите фирми и на учениците от селата до града. В някои от селата има малки предприятия, които осигуряват заетост на част от населението, ниска е реализацията на хората завършили висше образование в по-малките населени места и за това те прибягват до търсене на реализация в града или в по-големи градове. Висок дял има на работещите в сивия икономически сектор по-селата, тъй като там е занижен мониторинга на фирмите, от страна на държавните институции. В по-голямата си част работещите в селата или не се осигуряват или се водят че работят на по-малък трудов работен ден.

В селските райони на Община Гоце Делчев, работещите младежи са заети предимно в сферата на производството и строителството, в сферата на търговията, а останалите са заети в сферата на селското стопанство, като заетостта в селското стопанство е предимно в сивия икономически сектор. Жителите на селските районни са с най-висока нагласа за миграция, била тя вътрешна или външна.

По данни на областните администрации, положението на младите хора в малките населени места и селските райони не е добро. Намаляват привлекателните възможности за икономическа активност и професионална реализация на младежката общност. В малките общини пазарът на труда е свит, младежката безработица е висока и липсват възможности за развитие на малък бизнес. Има слабо развита икономика и почти никаква промишленост. Частните земеделски производители се самонаемат, работят на семеен принцип и почти не наемат външни лица. Професионалната реализация на младите хора се осъществява в земеделието и животновъдството. Много малка част от тях, които са придобили дадено образование, могат да се реализират. Културното и духовно израстване в тези райони се подпомага от читалищата и действащите към тях библиотеки. Читалищата се превръщат в средища на информация, неформално обучение, културно изразяване и гражданско участие. Те съхраняват традициите и културата в тези райони. Чрез тях младежите получават достъп до програми и проектни предложения, касаещи младежките проблеми и начините за решаването им.

ПРИОРИТЕТ VIII: РАЗВИТИЕ НА МЕЖДУКУЛТУРНИЯ И МЕЖДУНАРОДНИЯ ДИАЛОГ

Във време на нарастваща глобализация, именно свободното движение на младите хора е важен фактор за тяхното развитие. Световната общност, в частност Европейският съюз, предприема различни мерки за засилване на гражданската активност, свободния межкултурен обмен и участието на млади хора в образователни програми за придобиване и развитие на личностни и професионални компетенции.

Община Гоце Делчев предприема мерки за подпомагане на младежкото развитие в световен мащаб, като една от мерките е засилване на програмите за международен и межкултурен обмен и диалог.

Създаването на условия за насърчаване на межкултурния диалог, международната образователна мобилност и активност на младите хора в България е изключително важно за развитието на способностите за общуване, приобщаване, повишаване на нивото на образование, развитие на ключови личностни и професионални компетенции, с цел кариерно развитие и добра реализация на пазара на труда в Европа и света.

Мерките в тази област най-често включват обучителни дейности в сферата на неформалното образование, насочени към усъвършенстване на уменията и компетентностите на младежите и засилване на тяхното активно гражданско участие.

Наблюдава се повишаване на броя на младежите, участвали в международни мобилности, спрямо предходната година, както и по-висока популярност на възможностите за това. Интересът на младите хора към участие в международни проекти е нараснал.

В областта на политиките за младежта се осъществяват координирани дейности между отговорните институции. Разработват се програми, мерки, проекти, стратегии и нормативни документи за подобряване качеството на живот и увеличаване на възможностите за подобряване на текущото състояние в България.

Наблюдава се подобряване на качеството на съвместната работа, взаимодействие и партньорство между неправителствени организации и Община Гоце Делчев по въпросите за младежта и подобряване на процесите, свързани с насърчаване на межкултурния и международен диалог.

***ПРИОРИТЕТ IX:* ПОВИШАВАНЕ РОЛЯТА НА МЛАДИТЕ ХОРА В ПРЕВЕНЦИЯТА НА ПРЕСТЪПНОСТТА**

През 2015 г. местната комисии за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е образувала 20 възпитателни дела .

През 2015 г. институциите в страната продължават последователната си работа, насочена към закрила на непълнолетните и младежите във възрастовата група 15 – 29г., в подкрепа на жертви на престъпни посегателства и полицейска работа с младежи, извършители на криминални престъпления и противообществени прояви, както и дейностите по превенция на младежката престъпност и ограничаване на деморализацията и престъпността сред горепосочената възрастова група. Превенцията и противодействието на детското девиантно поведение са уредени със специален закон - Законът за борба срещу противообществените прояви на малолетните и

непълнолетните (ЗБППМН). С този закон са регламентирани дейността и функциите на системата от Централна и местни комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, детските педагогически стаи, социално-педагогически и възпитателни училища от интернатен тип, домове за временно настаняване на малолетни и непълнолетни.

По-важните теми на реализираните през 2016 г. програми и кампании са: „Превенция и предотвратяване на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните“; „Превенция на асоциалното поведение сред децата“; „Възпитателните мерки по ЗБППМН“; „Наказателната отговорност при непълнолетните“; „Отговорността на малолетни при извършване на криминални деяния“; „Хулиганство и вандализъм“; „Превенция чрез спорт“; „Превенция чрез изкуство“; „Превенция и антиагресия“ и др.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Първият приоритет от Националната стратегия за младежта (2012 – 2020) (НСМ) е свързан с насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора в България. Работата на отговорните институции в тази посока започва от системата за образование и задържането на учениците в училище. През 2015 г. се наблюдава тревожна тенденция за повишаване на броя на преждевременно напусналите образователната система ученици в сравнение с учебната 2013/2014, като същевременно общият брой на учащите е намалял. Това показва, че процентът на преждевременно напусналите ученици е нараснал, въпреки изпълнените мерки от отговорните институции през годината. Нежелание за учене, липса на финансови средства и „семеини причини“ са най-честите фактори, които водят до отпадане от системата на образование. В тази насока е необходимо да се работи за подобряване координацията между институциите за повишаване ефективността от мерките, насочени към намаляване броя на преждевременно напусналите образователната система.

През изминалата година промяната в тенденциите по отношение на младежката безработица е по скоро положителна, спрямо 2014 година – процентът на заетите лица на възраст между 15-29 години се покачва.

Коефициентът на безработица за младежите от 15 до 29 години през 2015 г. е намалял, както и броят на регистрираните в бюрата по труда. При регистрираните лица делът на висшестите е намалял, докато този на младите хора със средно образование или без квалификация се е увеличил. Отчетените данни показват, че по мерки, изпълнени през годината, работа на първичния пазар на труда са започнали 954 младежи до 29 години,

Данните показват, че гражданската активност на младите хора през изминалата година е била изключително ниска (Приоритет VI). Все още се запазва нисък процентът на младите хора, които желаят да се включат в процеса на вземане на решения на местно и регионално ниво, чрез участие в ученически и младежки съвети, клубове, младежки парламент. До голяма степен предприетите мерки относно участието на младите хора при решаване на младежките проблеми се обезпечават чрез национално и европейско субсидиране. Това води до трудна проследяемост на реално постигнатите резултати и ниска степен на мултиплициране на добри практики. Това дефинира необходимостта отговорните институции да предприемат структурирани и целенасочени действия за повишаване доверието на младите хора в тях, както и за

гарантиране на финансова устойчивост на младежките граждански инициативи. Въпреки че повишаването на избирателната активност на младите хора е един от основните приоритети в политиките на национално ниво, все още се наблюдава тенденция на незаинтересованост на младежите от политика.

През 2015 г. се наблюдава стремеж от страна на отговорните институции младите хора в малките населени места и селските райони да бъдат все по-пълно обхванати от политиките и мерките в тази насока (Приоритет VII). Все още, обаче, се запазва тенденцията показателите за икономическа активност, заетост и безработица при младите хора, живеещи на село, да са по-лоши от тези, живеещи в града. За това допринася и влошаващата се структура на населението в селските райони. Положителна тенденция в малките населени места и региони се наблюдава в достъпа до новите информационни технологии.

Община Гърмен

Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

Млади хора, отпадащи от училище

Образованието е основа за социализирането и реализирането на младите хора .

На територията на община Гърмен функционират 2 среднообщообразователни училища и 6 основни, в които се обучават всички ученици от общината. Училищата предоставят и гарантират равнопоставеност до образование на всички деца и младежи независимо от местоживееене и етническата принадлежност, в т.ч. извънкласни дейности.

Нажелаещите студенти през 2015 г. се предоставяха възможности за придобиване на практически опит и усъвършенстване на уменията им в съответствие с потребностите на пазара на труда. Голяма част от тях провеждаха стажа си в училища, детски градини и общинска администрация.

Заетост и безработица при младите хора

Социалното включване и трудовата реализация на младите хора е един сред най-големите проблеми в нашата община. Ключов момент при създаването на възможности за младите хора да намерят своето място в обществото, да постигнат икономическа независимост и да се развият, е намирането на подходящо работно място. След завършване на своето образование те се включват на пазара на труда като в повечето случаи нямат трудов опит по придобитата специалност.

През изминалата година в общинска администрация Гърмен е осигурена заетост на 2 младежи по програмата „Старт в кариерата“. В общинската структура са назначени 3 младежи до 29 години, на трудов договор. На територията на общината има изградени много хотели и ресторанти, което дава възможност на голяма част от младежите, които не продължават да учат във висши училища да намерят своята реализация в частния сектор, като работят предимно като сервитьори, бармани, спасители, готвачи и др. Малка част от младежите се реализират по Национални програми.

Ниво на информираност и придобити умения и знание за здравословен начин на живот

В община Гърмен през 2015 г. активно се включваха младежите в организирани мероприятия. Такива бяха -спортни състезания,проведоха се много футболни турнири, шахматни турнири, в които се включиха млади хора над 14 годишна възраст. Най-често спортуват младежите във възрастовата група от 15 до 19 години. С напускането на училището, обаче, голяма част от тях практически скъсват със спорта.Общинска администрация Гърмен въвлеча участието на младите хора в доброволчески дейности, макар и слабо има младежи, които участваха при инициативата „Да почистим община Гърмен за един ден“ , участваха по- активно в инициативата“ Да подадем ръка „, която е с благотворителна цел за сираците от общината.

Привличане и ангажиране на млади хора, като пълноправни партньори в превантивните дейности и насърчаване на партньорството между младежките организации в областта на превенцията са едни от основните подходи в работата на общинска администрация,

Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и консултативният съвет към МКБППМН работят в насока «Младежта срещу насилието и наркотиците». Целта е развиване на инициативността, доброволчеството и гражданската активност на учениците, като им се даде възможност самите те да инициират, разработят и реализират дейности в следните направления: мероприятия, инициативи и дейности по превенция на насилието, агресията, тормоза и противоправното поведение сред децата и младежите и мероприятия, инициативи и дейности по превенция на употребата на наркотици и упойващи вещества.В училищата се проведеха лектории на теми“Здравословен начин на живот“ и „Здравословното хранене“.

Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги

В община Гърмен се издава « Вестник на общината». В него има обособена рубрика за младежите, в която се публикува информация, необходима за тях. Чрез нея те получават своевременно и подходяща информация. Педагози, социални работници работят сред младежите от ромски произход в подпомагане и предлагане на консултантска помощ за семейно планиране и развитие на устойчиви семейни модели сред младите хора, включително и за развитие на умения за добро и отговорно родителство. Консултирани са доста млади семейства. Проведени са беседи по въпросите на сексуалното здраве, превенция на нежелана бременност и на сексуално предавани инфекции.

В община Гърмен има 8 читалища. Чрез тях младите хора се приобщават към ценностите на обществото, културата и изкуството.Участието им в мероприятията,организирано от читалещата спомага за предотвратяване на противообществени прояви.В Об А Гърменза това работи и МКБППМН.

Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

По превенция на социалното изключване на младите хора в неравностойно положение работи МКБППМН, където получават консултации, допълнителна социално-правна подкрепа и съдействие за социално включване

Подпомагане на социалната адаптация и повишаване на пригодността за заетост на младежите в неравностойно положение се осъществява основно по Националните програми за заетост и по ОП.

Повишаване на гражданската активност

Насърчаване на гражданското образование и обучение.

МКБППМН е организираща обучение по въпросите на правата на детето, равнопоставеност между половете

Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони.

Читалищата като средища за информация, неформално обучение, културно изразяване и гражданско участие съдействат за развитието на младите хора.

Читалищата обхващат младите хора чрез сформирани танцови групи, организиране на различни кръжоци и школи. Чрез програма «Глобални библиотеки» се предоставя свободен достъп до компютър и интернет на младежите. Във всички училища има компютърни кабинети, където всички деца имат достъп до тях. В повечето от училищата има добре оборудвани спортни площадки, където голяма част от учениците и младежите от съответното населено място спортуват.

Повишаване на ролята на младите хора в превенция на престъпността Правонарушения, извършени от млади хора

В превенция на правонарушенията основна роля играе Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Работата на Комисията се изразява със следните дейности:

1. Разглеждане на противообществени прояви на малолетни и непълнолетни

Образуване и разглеждане на възпитателни дела и налагане на възпитателни мерки по чл.13 от ЗБППМН

2. Социално превантивна дейност на противоправното и асоциално поведение след подрастващите

Превантивната работа се осъществява по Програма за превенция на асоциалното поведение, която включи различни дейности. Основна част от нея са информационни срещи, дискусии, спортни състезания, музикални събития.

Местната комисия работи в тясно сътрудничество с инспекторите ДПС, органите по образованието, дирекция „Социално подпомагане” и отдел „Закрила на детето”.

През 2015 г. в комисията не бе постъпило нито едно възпитателно дело за разглеждане.

Община Петрич

Приоритет I. Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

22. Млади хора, отпадащи от училище

Една от основните задачи, които си е поставила Община Петрич е изграждане на образователна среда, насърчаваща разкриването на потенциала на всеки ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация. Целта е постигане на успешна интеграция в образователната система на деца, ученици и младежи в риск /от етническите малцинства, деца със специални образователни потребности и от други уязвими групи/.

През 2015 година са приети национални програми за развитие на средното образование, по които работят всички училища на територията на общината. Всяка от програмите осигурява на образователните институции възможност да получат допълнително финансиране за осъществяването на важни мерки, като: намаляване на отсъствията и повишаване на обхвата в предучилищното и училищното образование,

обучение и подготовка; подобряване условията за достъп училищата и повишаване качеството на обучението в тях; подобряване на материалната база в професионалните училища в съответствие с изискванията на бизнеса.

Актуализирана е Общинската програма за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства за 2015г..

През 2015 година са осъществени следните дейности:

- осигурен е безплатен транспорт на учениците до 16-годишна възраст от населени места, в които няма училища;
- ремонтни дейности по сградния фонд на общинските училища и детски градини;
- извършени проверки за посещаемостта
- решаване на казуси на училища, свързани с намаляване броя на отпадащите ученици и тяхната реинтеграция.

2.Младежи, завършващи висше образование- няма информация

3.Заетост при младите хора- на 526 души на възраст от 15 до 29 години е осигурена заетост , съгласно информация от Бюрото по труда.

4.Безработица сред младите хора-няма информация

5.Самонаемане и предприемачество- няма информация

6.Професионално ориентиране и реализация.

Училищната мрежа на територията на община Петрич се запазва същата, както предходната 2014 година. Съществуват две професионални гимназии с държавно финансиране. Те подготвят специалисти със средно образование в областта на Стопанско управление и администрация, Информатика и компютри, Туризъм и свободно време, Ресторантьорство и кетеринг, Компютърна техника и технологии, Услуги за личността ,Автотранспортна техника, Топлотехника.

Основните тенденции в развитието на професионалните гимназии в град Петрич са свързани с насърчаване сътрудничеството между бизнес и образование, чрез работа на реално работно място, съвместно разработване на програми за обучение между училище и бизнес , модернизирание на образователната система и подготвяне на мотивирани, компетентни и информирани специалисти. В тази връзка в държавния план-прием се залагат за разкриване специалности, които да бъдат адекватни на обществено-икономическите критерии и потребности на региона. Реализирани са редица инициативи :Парад на професиите в ПГИТ , Състезания по професии с участието на работодатели , Конкурси ,организирани от ВУ с участие на ученици от средни училища, Разработване на програми за практическо обучение в проф. гимназии,Срещи между средни и ВУ с цел професионално ориентиране

Приоритет II Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги –с

7. Разширяване на обхвата и повишаване на качеството и достъпността на услугите в подкрепа на развитието на младите хора

Назначен младежки медиатор . Проведени консултации- 125. По изпълнение на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014-2020г. под патронажа на Министерство на труда и социалната политика през 2015 г. стартира Национална програма „Активиране на неактивни лица”. Община Петрич заяви своето желание за сътрудничество и изпълнение на новите дейности по Национална програма „Активиране на неактивни лица”, като назначи на длъжност младши специалист

младежки медиатор, на който осигури помещение, техника и ресурси за работа. Програмата е до м.декември 2017г. Дейността на младежкия медиатор е да идентифицира младежи от 15 г. до 29 г. на територията на Община Петрич, които не работят, не учат и не са регистрирани в ДБТ. Събиране на информация и провеждане на срещи с тях, с цел проучване на поведението им на пазара на труда. Сътрудничество с представители на местната власт, училищата, работодатели и НПО. Групова и индивидуална работа с бенефициента на програмата, с цел предоставяне на съвети и помощ на безработните, които имат нужда от съдействие за търсене и намиране на работа, включване в обучения, помощ при изготвяне на CV, мотивационно писмо. Посредничество между неактивните младежи и различни институции, които предоставят социални, здравни, образователни и др. услуги. Община Петрич непрекъснато полага усилия за намиране на реализация на младите хора. През 2016г. община Петрич ще осигури заетост на двама младежи по Програма „Старт в кариерата”

Приоритет III.

8.Млади хора, практикуващи спортни дейности

Физическото възпитание и спорта са заложи в учебните програми на образователните институции, които дават възможности за обучение на младите хора по въпросите на здравето, спорта и физическата активност. С Постановление № 129/11.07.2000 г. на Министерския съвет всяка година се отпускат и допълнителни средства за подпомагане на физическото възпитание и спорта в общинските детски градини и училища и подобряване на условията за спортна дейност в образователните институции. Чрез разработване на проекти се финансират различни спортни изяви и материално-техническо осигуряване на часовете по физическо възпитание /закупуване на спортни уреди и пособия / с цел постигане подобряване на здравословното състояние на учениците и двигателната им активност. Общо за учебната 2014-2015 г. са обхванати 5457 ученици от общинските училища и са усвоени 16371.лв.

Общината подпомага финансово спортните клубове по футбол, борба, бойни изкуства ,билярд ,бокс, таекуондо , в това число детски и младежки.

Общината е изпълнила своите задължения , свързани с организацията и финансирането на Ученическите игри .

Със съдействие на общината са реализирани щафетни игри, организирани от Сдружение „Цветница“ , футболен турнир „Георги Стоянов Банката“, Велопоход , Туристически поход до в. „Конгур“ .

За спортните прояви на младежите в общината се предоставя и Общинската спортна зала „Арена- Петрич“

9.Ниво на информираност и придобити умения и знания за здравословен начин на живот.

-Насърчаването на здравословния начин на живот сред младите хора е важна стратегическа цел, постигането на която трябва да доведе до промяна в поведението на младите хора, задълбочаване на знанията им в области като сексуално и репродуктивно здраве, предпазване от полово предавани болести, превенция на вредните поведенчески рискови фактори . Това се осъществява със съдействието на медицинските лица , назначени от общината в училищата , МКБППМН, ученическите съвети по училища.

- Разработени са превантивни програми в училищата: Превенция на тютюнопушенето, Превенция на злоупотребата с алкохол, тютюн и наркотични вещества и развитие на зависимост. Включени са темите и за енергийните напитки и дизайнерските дроги.

- Провеждане на срещи с педагогическите съветници, психолозите и медицинските специалисти от училищата.

- Превантивни кампании: Отбелязване на световния ден за борба с тютюнопушенето 31 май. Проведена е информационна кампания **"Стоп на тютюнопушенето"** Отбелязване на Световния ден за борба с наркотиците 26 юни., Световния ден за борба със СПИН.. Разпространение на информационни материали, брошури. В проведените кампании се ползваше практиката „Ученици обучават ученици“.

През 2015г. МК работи по общинската програма за изпълнението на националната стратегия за борба с наркотиците 2014 – 2018г. По график във всички училища бяха представени мултимедийни презентации, беседи за видовете наркотици, изготвени бяха информационни табла и диплянки с които бяха запознати всички ученици. За родителите бяха изработени брошури „За вас родители” – на тема: ”Нека заедно спасим децата от употребата на наркотични вещества”.

През месец април по отношение на проблемите с наркотиците МКБППМН организира провеждането на анонимна анкета сред учениците в община Петрич, което обхваща 1000 ученика. Изводите които се направиха дават възможност за насоките на работата по тази трудна проблематика. Целта на изследването беше – да се проучи информираността, да се оцени риска и нагласите от употреба. В зависимост от това учениците бяха запознати с наркотичните вещества, чрез мултимедийна презентация и беседи в часа на класа. Целта бе да се работи в подкрепа на здравословният начин на живот, разпространението на информация и добър опит в превенцията на наркоманията, да се изграждат позитивни модели на поведение сред подрастващите

Приоритет IV Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

10.Целенасочени мерки за социално подпомагане и включване на млади хора в неравностойно положение –услуга „Личен асистент“ за 14 души

11.Социални услуги в общността/ включително от типа подкрепа, придружаване, менторство/, подходящи за млади хора на възраст от 18 до 25 години в риск

Община Петрич предоставя социална услуга „Дневен център за младежи с увреждания“ и резидентна услуга „Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания“ – 28 младежи.

12.Развитие на социалните услуги за млади хора в специализираните институции , насочени към подготовка за извеждането и интегрирането им в общността-няма в общината

Приоритет V- Развитие на младежкото доброволчество- Дейността на Общинския детски парламент , действащ към ОДК .Те организират кампании за подпомагане

лечението на нуждаещи се младежи, млади хора в неравностойно положение чрез благотворителни инициативи, концерти, еко-кампании, информационни кампании и дейности при организиране на смислено свободно време.

Приоритет VI. Повишаване на гражданската активност

15. Участие на младите хора при решаване на младежките проблеми

В рамките на ОДК е изграден Общински детски парламент, чиято дейност е свързана с благотворителни и обучителни кампании, изграждащи лидерски умения и възпитание в толерантност и хуманност.

В Общинския съвет в 9 комисии са включени 7 младежи на възраст до 29 години.

16. Избирателна активност на младите хора в национални, местни и европейски избори – средна избирателна активност

Приоритет VII-Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони

17. Професионална и социална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони

Реализация в секторите земеделие, търговия, лека промишленост, в областта на селския туризъм; участие в читалищни самодейни колективи.

Общината подкрепя финансово 24 читалища, от които 20 в малките населени места.

Приоритет VIII- Развитие на межкултурния и международния диалог

18. Активност и участие на младите хора в международните образователни програми-програма Еразъм+, група от млади хора посети гр. Миовени, Румъния.

19. Активност на младите хора по програма „Младежта в действие“-няма информация

Приоритет IX. Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността

20. Правонарушения, извършени от млади хора

I. Възпитателни дела:

I. Възпитателни дела

1. Общ брой получени преписки в МКБППМН – 27 бр. за 2015г. от:

Районна Прокуратура - Петрич - 21 бр.

Районна Прокуратура - Благоевград – 1 бр.

Районна Прокуратура - Сандански – 2 бр.

Районно Управление Полиция –Петрич – 2 бр.

Сигнал от ДДЛРГ с.Първомай – 1 бр.

2. Разгледани от тях – 18 бр. и неразгледани -9 бр.

По чл. 61 от НК – 9 бр.

По др. чл. от НК - 18 бр.

3. Проведени възпитателни дела – 18 от тях

- Приключени с решение – 17
- Приключени с прекратяване – 1

4. Деяния визирани в преписките :

- телесна повреда – 1
- бягство от дома - 1
- кражба от магазини и други обекти – 9
- унищожение на имущество – 5
- взломна – 6
- джебчийска – 3
- други видове престъпления – 1
- без документи – 1

5. Брой деца извършили проявите – 34 - общо

- малолетни – момчета – 2, момичета – 2
  - непълнолетни – момчета – 18, момичета – 1
- Деца с две прояви за годината – 2

6. Групово извършени деяния:

- група от две деца – 7
  - 7. Брой деца с наложени възпитателни мерки – 23
- 8. Наложените възпитателни мерки:
- т.1- предупреждение – 3
  - т.4- надзор на родителите - 5
  - т.5- надзор на обществен възпитател – 7
  - т.10- труд в полза на обществото – 1
  - т.12- предупреждение с изпитателен срок до 6м - 5

Превантивна дейност

1.1 Ранна превенция и откриване на симптоми за извършване на криминални деяния.

1.1.1 Работа в училищата:

Съгласно препоръките в Писмо № 96/ 21.12.1996г., с указание на МК са изградени екипи за превенция на насилието между деца във всички училища на общината. Екипите работят най – вече с деца извършители на противообществени прояви по изградени групи.

- Ученици с проблеми в поведението - нарушаване на училищни правила, бягство от час и други.

- Ученици от малцинствен произход – където усилията са насочени към тяхното социално приобщаване.

Екипите водят своя отчетност, като протоколират всички срещи, беседи, разговори с проявилите се ученици. По тежките случаи се разглеждат и

обсъждат в МКБППМН с участието на ИДПС и ОЗД , както и педагогическите съветници към даденото училище.

При организиране на различни програми и инициативи на МКБППМН, Директорите на училищата съдействат за тяхното изпълнение и популяризиране сред учениците на територията на общината. Училищните комисии подпомагат за установяване на деца и ученици в риск или превенция на асоциалното поведение чрез своевременно сигнализиране и вземане на мерки в училищно ниво.

МК съвместно с директорите , педагогическото ръководство и педагогическите съветници вземат необходимите мерки и предприемат действия за откриването на ранната превенция сред учениците за извършване на криминални деяния. Осъществяване на контакт и провеждане на поредица от срещи с родителите на проявилите се деца.

1.2. Дейности за ограничаване на криминалната активност на ромските деца.

МКБППМН обръща внимание на превантивната дейност сред децата от ромската общност, които са застрашени от извършването на противообществени прояви и живеят в неблагоприятна семейна и социална среда. С децата, техните родители и приятелското обкръжение периодично се провеждат беседи, индивидуални и групови консултации с цел ограничаване на асоциалните прояви и намаляване на рецидива. Представени им бяха филми на тема „Животът на едно момиче” и „Трафик на хора”. През месец юли секретарят и юриста при МКБППМН, както и други общински служители участваха в семинар на тема „Малцинствените групи в България” , където се разискваха подходите и методи за промяна в начина им на живот.

През месец март 2015г. МК съвместно с I ОУ „Кочо Мавродиев” – гр. Петрич се организира ден на „Търпението и как да бъдем по-търпеливи и по-толерантни към другите”. Представена беше мултимедийна презентация и проведена беседа с децата от Дом за деца лишени от родителски грижи – с. Първомай.

1.4.4 Дейности по национална програма за предотвратяване и противодействие на трафик на хора.

През 2015г. в община Петрич се проведоха лекции на теми: „Срещу трафика на хора”, „Измамни мечти”, „Знай преди да тръгнеш”, „Подготвям се да замина за чужбина”.

- Обучени бяха ученици от IX - XII клас по проблемите на трафика на хора по Проект „Пълно 6” на сдружение „Фейс ту Фейс” и беше сформирана фокус група, която обучи 250 ученици от общината.

- Провеждане на лектории по темата: „Трафик на хората – рискове и последствия”.

- „Връстници обучават връстници”
- Разглеждане на казуси по темата.
- Изготвяне на брошури и раздаване във всички училища.
- Попълване на анкетни карти и тестове, свързани с проблема.

21. Пътно-транспортни произшествия с млади хора – 34.

Община Симитли

Приоритет I. Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

23. Млади хора, отпадащи от училище;

- На територията на Община Симитли са 1080 ученици, отпаднали общо трима от ромски произход. Провеждат се много беседи за осъзнаване на необходимостта от образование при младите хора. Навременна превантивна работа – включването на децата в дейности и занимания, адекватни на техните интереси и желания

24. Младежи, завършващи висше образование;

- Общината не разполага с точна информация за завършващите висше образование. Общината финансира обучението на шест социално- слаби младежи в Благоевградския колеж по туризъм. Близостта до Университетския град – Благоевград е предимство и много от завършващите младежи продължават образованието си там.

3. Заетост при младите хора; Общината използва възможностите, които дават различни програми и мерки за заетост, както и проекти по европейските програми. За 2015г. са назначени на работа към ОБА двама младежи по Програма “Старт в кариерата”; и Регионални програми общо 10 младежи са работили през 2015г.

За 2015 г. по проекти бяха включени както следва:

- НП”АХУ” /лични асистент/ на територията на община Симитли са назначени 9 лица , като от тях 2 до 29 години.
- По “Регионалната програма за заетост и обучение “ за 2015г. са назначени 10 лица, като 5 до 29 години.
- По Компонент 2 към Читалището в гр. Симитли са работили 2 до 29 години.
- По проект “Нови възможности за грижа” по ОП”РЧР” към община Симитли са назначени 27 лица като лични асистенти, от които 7 до 29 години .
- По други проекти като “Уча и успявам в България”, “ПРО-Шанс”, “Посоки” за обучение бяха включени още 10 лица до 29 години.
- По схема “Младежка заетост”, проект “Подкрепа за заетост” бяха включени 3 лица до 29 години.

4. Безработица сред младите хора;

- Около 300 лица са безработните, това прави 27,32%. спрямо общия брой регистрирани безработни. Все повече млади хора се обръщат към Бюрото по труда и ОБА за съдействие и помощ за намиране на работа и затова се регистрират като безработни.

5. Самонаемане и предприемачество;

6. Професионално ориентиране и реализация.

- По схема “Младежка заетост”, проект “Подкрепа за заетост” бяха включени 3 до 29 години.

Приоритет II. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги

7. Разширяване на обхвата и повишаване на качеството и достъпността на услугите в подкрепа на развитието на младите хора:

- На територията на Община Симитли съществуват 14 кметства, в 9 от тях има читалища с библиотеки. В по-големите от тях има интернет, където младите хора получават необходимата информация. В гр. Симитли, с. Брежани и с. Долно Осеново читалищата спечелиха проект "Глобални библиотеки". Читалището е и културно средище за младежите и именно там ежегодно се обучават по 300 млади хора в школи като:- народни танци, дискобалет, акордеон, пиано, народно пеене и курс по английски език. Читалището в гр. Симитли и две по-малки населени места в с. Крупник и с. Полето осъществиха Проект „Реконструкция и подобряване на енергийната ефективност”, което ще подобри базата, визията и ще оптимизира разходите. 9 май - Ден на Европа, се организира като ден на отворените врати в ОБА, а на 1-ви юни Детски парламент "управлява" общината. Така ежегодно около 200 от младите хора се запознават с публичните институции и с правата им като част от местната общност и като граждани на Р България и на ЕС. Проведени са консултации на млади семейства по въпросите за семейното положение и добро и отговорно родителство. Проведе се обучение за повишаване на административния капацитет на служителите по Проект "Обучение на служителите в Община Симитли за по-добро административно обслужване".

Приоритет III.

8. Млади хора, практикуващи спортни дейности;

-На територията на общината съществуват футболни клубове, а именно:

-“Септември” –Симитли, „Левски”-Крупник, „Ветрен”-Полена, „Септември-2” -Полето Ежегодно се провеждат футболни турнири, 50 деца и младежи се обучават както следва: група деца; една група юноши - младша възраст; и една група юноши- старша възраст, които печелят призови места. Общината активно съдейства за развитието на спорта, като финансира изграждането на спортни площадки и физкултурен салон в СОУ- Симитли. В училище "Св.св. Кирил и Методий" има учреден ученически клуб по туризъм "Саламандър", който организира походи и състезания. На територията на община Симитли действат два Рафтинг- клуба. Периодически се провеждат курсове за обучение на инструктори и състезания.

9. Ниво на информираност и придобити умения и знания за здравословен начин на живот:

– Нивото на информираност на младите хора за здравословен начин на живот според проучване на общината може да се определи, като добро. И в трите общински училища се работи относно придобиване на знания, умения и компетентности за здравословно хранене и спорт сред младите. Общината организира съвместно с училищата и читалищата, обучения, конференции и срещи, обучаващи младите хора да се отнасят с любов към природата и необходимостта от осъзнаване на идеята да запазим природата и мястото за живеене чисти. Работи се за повишаване на сексуалната култура на младите хора. Провеждат се информационни кампании, в които младежите вземат активно участие. Отбелязва се и 1-ви Декември – Ден на съпричастност към засегнатите от ХИВ/СПИН.

Приоритет IV. Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

10. Целенасочени мерки за социално подпомагане и социално включване на младите хора на възраст от 18 до 25 години;

11. Социални услуги в общността (включително от типа подкрепа, придружаване, менторство), подходящи за млади хора на възраст от 18 до 25 години в риск; Девет младежи са настанени в Дневен център за възрастни

хора с увреждания. Там те получават необходимите знания, придобиват умения и ежедневни грижи от специалисти.

12. Развитие на социалните услуги за млади хора в специализираните институции, насочени към подготовка за извеждането и интегрирането им в общността.

Приоритет V. Развитие на младежко доброволчество

13. Българските младежи, участващи в международното младежко доброволчество; - няма информация

14. Увеличаване броя на доброволците в България;

- На територията на общината бяха създадени доброволни екопатрули по предложение на млади хора, които освежиха детски и спортни площадки и се грижат за тяхното опазване. Около 300 млади хора се включиха в инициативата "Да изчистим България за един ден" На 5 декември – Ден на доброволеца се организира информационна кампания за популяризиране на доброволството, в която се включиха 60 младежи.

Приоритет V. Повишаване на гражданската активност

15. Участие на младите хора при решаване на младежките проблеми;

- Девет от общо седемнадесет са общинските съветници в община Симитли на възраст до 29 години, в това число включително и Председателят на Общински съвет. Млади, амбициозни, активни успешно работят по наболели въпроси за общината.

16. Избирателна активност на младите хора в национални, местни и европейски избори. - Няма информация

Приоритет VII. Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони

17. Професионална и социална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони. – Преобладава възрастното население в малките населени места на общината. Някои младежи се регистрирани като земеделски производители и се занимават с отглеждане на животни или селскостопански култури. Чрез кметове, кметски наместници, общинска служба „Земеделие” и читалищни работници те се информират за събитията и мероприятията в общината и активно се включват в тях. Използват интернет мрежата изградена в по-големите села за информация и комуникация

Приоритет VIII. Развитие на межкултурния и международния диалог

18. Активност и участие на младите хора в международните образователни програми; Чрез проекти на общината и граждански сдружения младите хора се включват в различни инициативи. Така те опознават отделните етнически общности (българи, роми, българо- мохамедани), запознават се с техните култури, възпитават се на толерантност, разбирателство и взаимодействие.

19. Активност на младите хора по програма "Младежта в действие".

Приоритет IX. Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността

20. Правонарушения, извършени от млади хора;

21. Пътнотранспортни произшествия с участие на млади хора; – Пътнотранспортни произшествия направени за 2015г. са общо 3, от тях 1 тежки с 1 ранени. Ето защо общината предприема мерки за провеждане на повече срещи, беседи с подрастващите за запознаване със ЗДП. Местната власт, чрез МКБППМН, с УП и училищните ръководства организираха информационни и образователни кампании за превенция на правонарушенията, извършени от млади хора. Чрез спортните школи по футбол, спортните организатори разговарят ежедневно с децата и

младежите, трениращи в тях за младежката престъпност, за значението на спорта за тяхното физическо и духовно развитие, за проявите на “спортно хулиганство” и др. Организиран бе колопоход послучай Деня на мобилността, като преди това участниците бяха запознати с правилата за движение по пътищата.

Община Струмяни

Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

Млади хора, отпадащи от училище

Основа за социализирането и реализирането на младите хора е образованието.

В Община Струмяни има само едно училище, където се обучават всички деца от общината. Училището предоставя и гарантира равнопоставен достъп до образование на всички деца и младежи независимо от местоживеене и етническата принадлежност, в т.ч. извънкласни дейности

На студентите през 2015 г. бяха предоставени отлични възможности за придобиване на практически опит и усъвършенстване на уменията им в съответствие с потребностите на пазара на труда. Участието на 20 студенти в допълнително практическо обучение в реална работна среда, осигурено по проект „Студентски практики“, улесни прехода от образователната институция към работното място и допринесе за успешна реализация на трудовия пазар.

Заетост и безработица при младите хора

Ключов момент при създаването на възможности за младите хора да намерят своето място в обществото, да постигнат икономическа независимост и да се развият, е намирането на подходящо работно място. След завършване на своето образование те се включват на пазара на труда като в повечето случаи нямат трудов опит по придобитата специалност.

През изминалата година в общинска администрация Струмяни е осигурена заетост на 2 младежи в общинска администрация Струмяни. В частния сектор също са наемани млади хора по Национални програми.

Ниво на информираност и придобити умения и знание за здравословен начин на живот

В организираниите от община Струмяни през 2015 г. спортни състезания и спортни прояви се включиха млади хора над 14 годишна възраст. Общината е организирала различни спортни мероприятия. Най-често спортуват младежите във възрастовата група от 15 до 19 години. С напускането на училището, обаче, голяма част от тях практически скъсват със спорта.

Привличане и ангажиране на млади хора, като пълноправни партньори в превантивните дейности и насърчаване на партньорството между младежките организации в областта на превенцията са едни от основните подходи в работата на общинска администрация, Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и консултативният съвет към МКБППМН работят в насока «Младежта срещу насилието и наркотиците». Целта е развиване на инициативността, доброволчеството и гражданската активност на учениците, като им се даде възможност самите те да инициират, разработят и реализират дейности в следните направления:

мероприятия, инициативи и дейности по превенция на насилието, агресията, тормоза и противоправното поведение сред децата и младежите и мероприятия, инициативи и дейности по превенция на употребата на наркотици и упойващи вещества.

Подобриване на достъпа до информация и качествени услуги

Педагози, социални работници работят сред младежите от ромски произход в подпомагане и предлагане на консултантска помощ за семейно планиране и развитие на устойчиви семейни модели сред младите хора, включително и за развитие на умения за добро и отговорно родителство. Консултирани са 10 млади семейства. Проведени са беседи по въпросите на сексуалното здраве, превенция на нежелана бременност и на сексуално предавани инфекции.

Младите хора се подпомагат от трите читалища на територията на общината за приобщаването им към ценностите на обществото, културата и изкуството, а за предотвратяване на противообществени прояви работи консултативен кабинет към МКБППМН. За организиране на свободното време и стимулиране на неформалното обучение на младите хора се провеждат различни мероприятия в трите читалища, консултативен кабинет и детски футболен клуб.

Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

По превенция на социалното изключване на младите хора в неравностойно положение работи консултативният кабинет към МКБППМН, където получават консултации, допълнителна социално-правна подкрепа и съдействие за социално включване.

Подпомагане на социалната адаптация и повишаване на пригодността за заетост на младежите в неравностойно положение се осъществява основно по Националните програми за заетост и по ОП.

Повишаване на гражданската активност

Насърчаване на гражданското образование и обучение.

МКБППМН е организирала обучение по въпросите на правата на детето, равнопоставеност между половете.

Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони.

Читалищата като средища за информация, неформално обучение, културно изразяване и гражданско участие съдействат за развитието на младите хора.

Читалищата обхващат младите хора чрез сформирани танцови групи, организиране на различни кръжоци и школи. Чрез програма «Глобални библиотеки» се предоставя свободен достъп до компютър и интернет на младежите.

Повишаване на ролята на младите хора в превенция на престъпността Правонарушения, извършени от млади хора

В превенция на правонарушенията основна роля играе Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. През 2015 г. Комисията осъществи следните дейности в двете си основни направления на работа:

1. Разглеждане на противообществени прояви на малолетни и непълнолетни

Образуване и разглеждане на възпитателни дела и налагане на възпитателни мерки по чл.13 от ЗБППМН

2. Социално превантивна дейност на противоправното и асоциално поведение след подрастващите

Превантивната работа се осъществява по Програма за превенция на асоциалното поведение, която включи различни дейности. Основна част от нея са информационни срещи, дискусии, спортни състезания, музикални събития.

Към Комисията за БППМН работеха пет обществени възпитатели, които осигуриха непрекъснатата работа на Консултативния кабинет и постоянен контакт с училището.

Местната комисия работи в тясно сътрудничество с инспекторите ДПС, органите по образованието, дирекция „Социално подпомагане” и отдел „Закрила на детето”.

Община Якоруда

Приоритет I. Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора.

1. Млади хора, отпадащи от училище.

По данни на директорите на училищата от община Якоруда:

2013/2014 учебна година - няма отпаднали

2014/2015 учебна година - няма отпаднали

През 2015 година процесът на превенцията на отпадането беше насочен към преодоляването на образователните причини за отпадане за всеки от етапите на обучение (целево финансиране на целодневно обучение, диагностични материали за ранно откриване на образователни затруднения, ранно професионално ориентиране за учениците и подготовка, стимулираща усвояването на български език). Бяха предприети мерки за реинтеграция на отпаднали ученици, които все още могат да се върнат в нормалния цикъл на обучение; разработиха се и се приложиха образователни програми за отпадналите за по-дълъг срок от 1 учебна година, за които трябва да се търсят други подходящи форми за продължаване на образованието на децата (професионална квалификация с изцяло или частично държавно/общинско финансиране и др.).

Постигането на позитивни резултати в това направление беше немислимо без всички институции заинтересовани от проблема. В община Якоруда има добра практика на междуинституционален подход при решаване на проблемите за деца. Класните ръководители, педагогическите съветници, обществените възпитатели, членове на Местната комисия за БППМН успяха да съдействат на органите на образованието от общината, за да се обхванат от училище подлежащите на задължително обучение деца и за тяхното оставане в училище. Проведоха се консултации и с представители и на Отдел „Закрила на детето” към Д „СП”- гр. Якоруда, с родителите и с децата за тяхното задържане в училище.

Педагогическите съветници и училищните педагози бяха тези, които набелязваха мерки за корекция в поведението, какво стои зад безпричинните отсъствия и как да се променят нагласите. В тази връзка се проведеха индивидуални срещи с проблемни ученици и с родители. Чрез дискусии, даващи подходяща информация за рисковете от отпадане, се мотивираха и стимулираха децата за редовно посещение на учебни занятия. Проведе се индивидуално- превантивна дейност с деца, застрашени от отпадане от училище, извършили нарушения на правилника за вътрешния ред или деца от проблемни семейства, които имат отрицателни прояви в училище. Заедно с класните ръководители се обсъждаха и планираха начини за въздействие и подкрепа с

утвърждаване на социално приемливо поведение в учениците, изграждане на отношение на приемане и спазване обществените норми и правила и предотвратяване на оставането на деца в извънучилищна среда.

2. Младежи, завършващи виеше образование.

Броят на младежите в Община Якоруда до 29 години с виеше образование, регистрирани и търсеци работа през 2015 година са 28.

3. Заетост при младите хора.

По данни от „Бюрото по труда“-филиал Якоруда, броят на нови заети млади хора през 2015 г. до 29 години от община Якоруда е както следва:

- брой чиракували при работодатели разкрили места за безработни- 9 броя.
- брой заети млади хора след завършване на образование-105 бр.
- брой млади хора повишили квалификацията си- 0 бр.
- брой консултирани млади хора с индивидуални планове за действие - 356 бр.
- брой млади хора до 29г. насочени към свободни работни места-115бр.
- брой млади хора с осигурена заетост до 29г. - 105 бр.
- брой млади хора с основно образование придобили трудов стаж на възраст от 15 до 29 години- 84броя.
- брой млади хора със средно образование придобили трудов стаж на възраст от 15 до 29 години-107 броя.
- брой млади хора с виеше образование придобили трудов стаж на възраст до 29 години-15 брой.

Тревожна е ситуацията с високата безработицата в община Якоруда. Съществуваха и различия по отношение на безработицата в града и в селата. В селата тя беше още по-висока в сравнение с тази в град Якоруда.

Младите хора се реализираха трудово преди всичко в многобройните дървопреработващи и шивашки фирми, в образованието, в търговията и услугите, в селското стопанство и в други сезонно работещи фирми на територията на Община Якоруда. Алтернатива за младите хора в община Якоруда е сезонната работа в чужбина.

4. Безработица сред младите хора.

По данни на Дирекция „Бюро по труда“, броят на безработните млади хора до29години в община Якоруда към 31.12.2015 година е 356 души.

5. Самонаемане и предприемачество.

Ниската активност в областта на предприемачеството сред младите хора в България се дължи преди всичко на липса на достатъчно умения, опит и ресурси за стартиране на собствен бизнес. Много от тях, които имат намерение да се заемат със собствен бизнес предпочитат преди това да натрупат знания, професионален опит в избраната област, както и да намерят необходимия им стартов капитал.

В община Якоруда през 2015 година имаше регистрирани около 40 земеделски производители.

6. Професионално ориентиране и реализация.

Услугите, подпомагащи професионалното ориентиране бяха насочени към информирането, консултирането и съветването на ученици, безработни, както и на други лица, при избора им на професия и кариера на развитие. Услуги по

професионалното ориентиране се предлагат в училищата и в бюрото по труда. От БТ са консултирани 356 броя млади хора до 29 години. Кампанията „Път към университета“ на Фондация „Българска памет“ за седма поредна година включи инициативи за социална интеграция и повишаване на гражданските умения с финансовата подкрепа на д-р Милен Врабевски.

Приоритет II. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги.

7. Разширяване на обхвата и повишаване на качеството и достъпността на услугите в подкрепа на развитието на младите хора.

Въпреки масовото навлизане на информационните технологии в бита и в работата, достъпът до информация на младежите през 2015 г. все още беше ограничен. Публичните услуги в подкрепа на младите хора все още не бяха с необходимото качество и не достигаха до всички нуждаещи се, особено до младите роми и младежите в съставните села. Положителна роля за информиране на младите хора в Якоруда играеше градската библиотека към читалище „Светлина“. Услугите на библиотеката се ползваха като информационен център и по специално при инициативата „Учене през целия живот“.

През 2015 год., чрез училищата и общината, по национални програми в Якоруда, на 500 младежи от 15 до 24 години бяха предложени качествени информационни услуги, предоставящи актуална и достъпна информация, удовлетворяваща широк спектър от интереси и потребности на младите хора. Проведени бяха информационни кампании на 710 броя млади хора от 15 до 24 години за повишаване информираността за разпространението на ХИВ/СПИН, туберкулоза и злоупотреба с психотропни вещества, за борба с насилието. Проведе се и информационна кампания: „Трафик на хора“. Проведен беше „Ден на отворените врати“-участваха 510 млади хора.

За стимулиране на неформалното учене по метода „Връстници обучават връстници“ бяха организирани на обучения и кампании 525 броя младежи от 15 до 29 години, които бяха насочвани към превенция на употребата на наркотици, правонарушения и формиране на ценности и лични умения.

25 броя от 15 до 24 години и 25 броя от 25 до 29 години млади творци участваха в национални, общински и международни срещи и конкурси.

150 таланта от 15 до 24 години и 15 от 25 до 29 години бяха подкрепени с интереси към хуманитарните, инженерните и точните науки

Приоритет III.

8. Млади хора, практикуващи спортни дейности.

В последните няколко години се наблюдават и тревожни тенденции, въпреки че за някои млади хора здравословният начин на живот - правилно хранене, спорт и др., се превръща във висша ценност. Нарастват потребностите от развитието на по-задълбочени знания в области като сексуално и репродуктивно здраве, предпазване от полово предавани болести, превенция на вредните поведенчески рискови фактори. Липсата на знания в областта на здравната култура и здраве сред ромските младежи е изключително висока.

През 2015г.в община Якоруда бяха реализирани програми за стимулиране на спортната култура на младите хора, като бяха обхванати 100 броя.

В гр. Якоруда има градски стадион, който е достъпен за всички, плувен басейн-достъпен само лятото, покрита спортна зала в ПГ ”П.Р.Славейков“, открити спортни площадки във всички училища. Има и фитнес зала, която се посещаваше от много млади хора. В местността „Трешеник“ има изградена една писта за ски, която се

посещаваше от много младежи. В процес на изграждане е голяма ски писта от курорта „Трещеник“ до местността „Нехтеница“. Двете планини, заобикалящи Общината / Рила и Родопи /, през 2015 година предоставяха отлични възможности за масов туризъм.

9. Ниво на информираност и придобити умения и знания за здравословен начин на живот.

В община Якоруда през 2015г. се проведеха анкетни проучвания, организираха се две информационни кампании - раздаване на информационни материали, брошури, представяне на презентации, свързани с: борба с тютюнопушенето и употребата на алкохол, борба с наркотиците/26 юни - Световен ден с наркоманиите/, борба с ХИВ/СПИН / 1 декември - Международен ден за борба със СПИН/, 24 март - Световен ден за борба с туберкулозата. Броят на информираните млади хора е около 400 души.

Ученици от общината участваха в конкурси, олимпиади посветени на здравословния начин на живот -Национална олимпиада по здравословно хранене, Конкурс за рисунка посветен на Ден на толерантността, конкурс посветен на борба с агресията в училище.

В училищата се проведе информационна кампания на тема - „Здравни рискове, свързани с високо консумация на енергийни напитки“.

Приоритет IV. Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение в община Якоруда.

10. Целенасочени мерки за социално включване на младите хора в риск на възраст от 18 до 25 години - в община Якоруда през 2015г. се в посока подготовка за разкриване на услуги в общността -беше открит „Център за обществена подкрепа“, беше разширен обхвата в „Общностния център за деца и семейства“.

11. Социални услуги в общността (включително от типа подкрепа, придружаване, менторство], подходящи за млади хора на възраст от 18 до 25 години в риск, особено за интегрирането им с мерките за закрила на детето.

През 2015 година в община Якоруда действат социалните услуги: „Личен асистент“, „Домашен помощник“, „Социален асистент“ „Домашен социален патронаж“, „Общностен център за деца и семейства“, „Дневен център за деца с увреждания“.

12. Ориентация на социалните услуги за млади хора в специализираните институции към подготовка за извеждането и интегрирането им в общността.

Приоритет V. Развитие на младежко доброволчество.

13. Българските младежи, участващи в международното младежко доброволчество.

Младежите от Община Якоруда имат частична нагласа да участват в доброволчески акции и кампании и други форми на гражданска активност, като готовността от 15 до 17 години е най-голяма. Макар да се забелязва повишаване готовността на младите хора да участват в доброволчески акции, все още са ограничени възможностите за доброволчески дейности. Ценността на доброволството все още не се познава широко от младежите, защото са неразвити механизмите за публичното подпомагане на младежкото доброволчество, като важна проява на солидарност и гражданска активност и форма за неформално учене.

14. Увеличаване броя на доброволците в България.

Една от утвърдените в страната младежки доброволчески организации е Българският младежки червен кръст /БМЧК/. В община Якоруда съществуващият клуб БМЧК, но възможностите му са скромни. До 2015 г.има обучени 20 младежи в четири

направление:

- 1.Трафик на хора.
2. Наркомании.
- 3.Бърза помощ.
4. Спин и др.

В общинското доброволно формиране "Якоруда", което действа при бедствия, аварии и пожари, бяха включени и обучени за действия в реална обстановка 5 броя младежи.

Приоритет VI. Повишаване на гражданската активност.

Общият брой участвали през 2015г. е около 311 млади хора.

15. Участие на младите хора при решаване на младежките проблем.

Младежките организации все повече не се възприемат като среда за гражданска изява на новите млади хора. Младите предпочитат да се изявяват в неформални среди - събирания с приятели, спортни мероприятия, интернет клубове, интернет форуми и чатове. Мисленето сред младите хора за гражданската инициативност като „нещо безсмислено и губене на време” е сериозна заплаха за демократичните механизми в бъдеще. От друга страна са активни по теми, значими предимно за младите -например човешките права, които засягат чувството им за справедливост. Диалогът с младите хора на общинско ниво по въпроси, които ги засягат, все още не е структуриран за разлика от установените европейски модели на представителство чрез национални, регионални и местни младежки съвети.

Интересите на младите хора и техните нагласи за участие в гражданския живот в Якоруда се проявяваха преди всичко в участия в различни мероприятия организирани в Общината за повишаване на гражданската активност.. Интересите през 2015 година са разнопосочни:

а/ Участие в проект в кино-читалище - Якоруда- оборудване на киносалон за прожекции в Малкия читалищен салон при читалище „Светлина". Проектът се осъществяваше от сдружение „Младежки инициативи Нестос", финансиран от дарителски кръг „Развитие" .Тук се включиха 30 младежи от различни етнически и религиозни групи .

б/Участие в проект за вестник „Нова медия Якоруда- и ние сме част от обществото, чуйте ни! „ Проектът насърчаваше гражданската активност, да се изразява мнение по всички въпроси, които интересуват младежите. Общо участвалите млади хора са 210 бр. по проблеми те на правата на детето, дискриминацията, трудовите права на младите хора, равнопоставеността между половете, участие в интернет форуми, участие в теми като екологията и др.

В две от училищата на Община Якоруда има ученически съвети. Двама младежи са съветници в Общински съвет - Якоруда.

В СОУ „Св. св. Кирил и Методий" и читалище „Светлина” се създадоха танцови състави, певчески групи, където младите хора танцуват, забавляват се и общуват.

Учениците от Община Якоруда бяха активни по теми значими предимно за младите хора като екология и човешки права, които засягат чувството им за справедливост. Участваха в инициативи: 22 април - Международен ден на земята, Седмица на гората - акции за засаждане на дървета, акции за почистване, поставяне на хранилки за птици, отбелязване на международен ден за безопасен интернет, 1 юни - международен ден на детето 9 май - ден на Европа и ден на ученическото самоуправление и др.

16. Избирателна активност на младите хора в национални, местни и

европейски избори.

Участвали в парламентарни избори през 2015 г.- около 500 души. /около 25%/.

Приоритет VII. Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони.

17. Професионална и социална реализация на младите хора в малките населени места и селските райони.

Безработицата в Община Якоруда е голяма, една от най-високите в областта. В условията на икономическа световна и национална криза тази тенденция през 2015 година все повече се задълбочаваше. Така възможностите за професионална и личностна реализация на младите хора в Якоруда все повече намаляваха, особено по съставните села.

Приоритет VIII. Развитие на межкултурния и международния диалог.

Броят на обхванатите млади хора до 29 години от община Якоруда е 767 бр.

Активност и участие на младите хора в международните образователни програми:

Активността на младите хора по програма "Младежта в действие" беше добра. През 2014 година, сдружението „Младежки инициативи-Нестос"-гр. Якоруда, което е финансирано от фондация „Памет българска” организира и проведе редица мероприятия. Проекта „Снимката - вечен спомен” беше осъществен съвместно със сдружение „Синергия"- град Щип, Република Македония. За 4 дни 24 младежи от гр. Якоруда са обучени по фотография. Съвместно със „Сдружение за македонско-българско приятелство”- гр. Битоля, беше организиран поход „По стъпките на цар Самуил”, в който участваха 32 младежи- доброволци от Якоруда и прекараха 3 дни на остров „св. Ахил” в Р. Гърция. Беше организирано и поклонение на българското военно гробище в Ново село, Македония, в което участваха 12 младежи от Якоруда.

В самото начало на този месец, група от 10 средношколци от Белица, Доспат и Якоруда се завърнаха от Словакия. Проекта се реализира със съдействието на фондация „Българска Памет” и "Асоциацията за развитие на българския спорт”.

Певчески групи, клуб за народни танци, танцова формация „Звезда”, фолклорен танцов състав група за народни песни към Читалище „Светлина”- Якоруда участва в редица национални и международни прояви ,в които участват и младежи и завоюва много награди.

През 2015 г. за насърчаване и подпомагане на опознаването на отделните етнически общности и техните култури за стимулиране на толерантност и взаимодействие между общностите, бяха проведени 2 броя програми за изпълнение Плана на Община Якоруда за интегриране на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация./участия в събори, фестивали, в инициативата „Да направим училището привлекателно за младите хора”. Участваха 475 броя млади хора.

Приоритет IX. Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността..

Ескалацията на агресивното и проблемно поведение налага необходимостта в работата по превенция на насилието да се използва междуинституционален и интердисциплинарен подход на местно ниво. Комисията през 2015г. работи екипно с Детска педагогическа стая - Разлог, Участък „Полиция” - Якоруда, Отдел „Закрила на

детето" към Дирекция „Социално подпомагане” - Якоруда, УКПППУ и други, с идеята да обединим усилията си и да бъдем в максимална помощ на подрастващите. Главна цел беше повишаване информираността у младите хора за видовете насилие, начините да се предпазят от тях и местата, където могат да сигнализират в случаите, когато са жертва или свидетели на насилие.

В превенция на правонарушенията основна роля през 2015 г. играеше Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Комисията представлява екип от професионалисти и три обществени възпитатели, като всеки от възпитателите има ангажимент за осъществяване на регулярни контакти с конкретно училище в града, за консултиране на ученици и родители, за работа с малолетни и непълнолетни.

Местната Комисия, съвместно с училищните комисии по превенция на рисково и девиантно поведението на учениците през 2015 г. проведе постоянни различни форми на превенция на насилието. Един от приоритетите в дейността на местната комисия в община Якоруда беше превенция на агресивните прояви сред учениците, стремеж към използване различен инструментариум за въздействие - напр. индивидуални и групови консултации, предоставяне на информационен материал за насилието и презентации на класните ръководители, провеждане на анкетни изследвания. Разпространиха се информационни материали по темата за насилието, чрез които се повиши информираността на децата и нагласата им към утвърждаване на позитивни модели за справяне в конфликтни ситуации и намаляване на рисковото поведение - „Как да се предпазим от агресията в училище”.

Местната комисия работи съгласно Закона за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в две основни направления: организиране и координиране на социално-превантивната дейност от една страна и от друга страна възпитателно-корекционна работа. Една от основните цели и задачи на Комисията беше да оказва съдействие на родителите (респ. лицата, които ги заместват) при възпитанието на децата им. През 2015 година бяха консултирани около 30 ученици и родители, потърсили сами помощ от обществените възпитатели и насочени от училищните ръководства / педагогически съветници, с които Комисията активно сътрудничи.

Извършваха се проверки съвместно с представители на Участък „Полиция" - Якоруда за посещаване на малолетни и непълнолетни в питейни заведения, дискотеки, интернет клубове след определения вечерен час.

Извършените противообществени прояви се изразяват в: противозаконно отнемане на МПС и кражби, физически и психически тормоз, безпричинни отсъствия от учебни часове, хулигански прояви.

Като най-резултатно действаща възпитателна мярка в община Якоруда, която е предвидил ЗБППМН, е тази по чл. 13, ал. 1, т. 5 от ЗБППМН „Поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател". При тази мярка, в живота на подрастващия правонарушител или рисково дете и семейството му влиза нов човек, чиято цел, задължение и призвание е да помогне да осъзнае сериозността на ситуацията, в която се намира детето и да се открие верния изход от нея. Общественият възпитател става близък, познат и доверен човек на детето. При налагане на тази мярка, обществените възпитатели добре проучват индивидуалността на детето и го насочват към определени полезни занимания, по които се увеличава и ангажира.

През 2015 г. МКБППМН - Община Якоруда на 11 /единадесет / деца, които са с рисково и девиантно поведение е определила обществен възпитател по чл. 41, ал. 2 от ЗБППМН. От община Якоруда няма деца настанени във ВУИ или СПИ.

Младите хора, от община Якоруда, осъдени на „Пробация“ са около 8 броя.
Участие в образователни кампании, информационни инициативи и кампании за превенция на рисковото поведение и престъпността.

20. Правонарушения, извършени от млади хора.

Броят на обхванатите млади хора в училищата относно пътната безопасност е 120 броя.

Броят на младите хора в община Якоруда извършили правонарушения е 76. По закона за движение по пътищата са 68. От тях- 6 за употреба на алкохол, 34 за превишена скорост, 7 неправомерно паркиране, 14 за неспособни водачи на МПС, 4 за управляване от непълнолетни. Правонарушенията за нарушаване на обществения ред са 16 на брой.

21. Пътнотранспортни произшествия с участие на млади хора - около 8 на брой.